Контрольный экземпляр

Массе а мехкий пролетареш, вІашагІкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГІАЛГІАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувл 1923 шера денз ★ ШИНАРА, 5 ИЮЛЬ, 1988 ШУ. ★ № 80 (7583). ★ Мах 3 кеп.

КПСС XIX ЕРРИГСОЮЗНИ КОНФЕРЕНЦИ ДІАКЪОВЛАШ НОВКЪОСТА М. С. ГОРБАЧЕВА ДАЬ КЪАМАЬЛ

Новкъостий! Ший болх чакхбоаккхаш я вай конференци. Дискуссе итогех хІанза тІаийца документаша, уж документаш шоаш дувцаро мукъавоаккх со йІаьхха заключени е ца езаш. Из ишта дале а, конференци— из дІадахача дИ дийнахьа вай бьча балха эггара чІоагІагІа долча боарамегІа мах бе боагІаш йоккха событи я.

Из эшац аргІанара хІара партийни форум хестаеш хьалха хиннача традицешта доагІар дІадалара. Из эш, сона хетачогІа, XIX партийни конференце парте а мехка а вахаре лоаца моттиг вай воаша дикагІа кхетаяра. Йоккха событи я вай парте историе чухь хиннар. **(ТІоараш тох).**

Эггара хьалха, чакхъьяннача дискуссе атмосферах. Из бокъонца гуччахьара партийни къамаьл дар коммунисташта, берригача советски наха дагадоаллача эггара керттерчох, царна дагалаттача дешашта дола жоп лаха гІертар дар. Цу тайпара къамаьл, новкъостий, хІанзалца хьа хеза дац съездий Дворца, хІаьта сона хетаргахьа, бокъонца долаш долчоа духьала хІама хургдац, нагахьа санна кховзткъа шу гаргга йолча хана цхьаккха а цунна тара долаш хІама хиннаш, вай оале а. **(ТІоараш тох).** Цу хьакъехьа вай ала бокъо я, конференци ленински хьисапе чакхъьяьннай, цига халкъа хьалхашкара, революцена хьалхашкара боккха бехкенхам котбалара хьал эттадар. **(ТІоараш тох).** ХІаьта духьхьал цу цхьанне къаьстта лакхбу цун доарХІам.

Белгал ца доаккхаш дита йиш яц делегаташ Іалаьмате чІоагІа активни хилар. Вай, ала доагІа, атта доацача хьале нийсделар. Гой, духьхьал пренешка къамаьлаш дайтар дехаш дІаязбеннараш а хилар кхо бІаь гаргга саг. Хала хете а, берригаш хиланзар къамаьлаш де йиш йолаш, цхьабакъда шоай безам бар хьаалара йола таро корайир редакционни комиссей заседанешка цар къамаьлаш дарца— аз шуга ма аьларий цига къамаьлаш де дош делар 150 сага. Цу вайна керда йолча, бІарчча хьанийца конференце иттлагІа дакъа болча делегаташа дакъа лаьпача балха форма таро хилийтар дискусси йолча хана хьахинна дуккха хаьдда дола дешаш корта а болаш дувца, цар решени лаха.

ДоагІар дизза хьадехаш, ира а принципиально а дешаш увттадеш, цу цхьан ханна партийни новкъосташха а, кхыметтел ала мегаргда, цхьаннена дика дар хилар шоллагІчоа ловш а хилара хьале хилар конференци. Из а да иштта ерригача партена, ерригача вай обществана дола масал. Иштта хила доагІаш а да из цхьатарра уйлаш йолча наха юкъе, перестройка, общество кердаяккхара сийлахь - доккха гІулакх каралаьцача, шоашта тІехьабоагІаш, чІоаттІа хьашт а долаш вай балхага хьежаш хинна парте гІоллара бІаьш, эзараш, миллионаш шоай новкъостий, советски нах холуш болча наха юкъе. Цу хьакъехьа конференци — сона хетаргахьа, иштта ала мегаргда — вай мехка чІоагІлуш латта политически атмосфера хьахьохкаш хилари партена карагІдаьннарий, партена даьнна ца Іеш Центральни Комитета апрельски Пленум хинначул тІехьагІа кхо шу совгІа йолча хана ерригача советски обществана а карагІдаьннарий демократически дегІаахара боарам а хьахьекха хилари.

ХІанз вай балха чулоацамах. Цун керттера итог сенах латт аьлча, из латт КПСС ЦК Тезисий ларда тІа ерригача парте а дерригача халкъо а дийцача, тІаккха укх зале чІоаттІа теркам тІабахийта дискуссе тема хинна лаьттача дерригача керттерча дешаех йола программни политически позиции кийчъярах. ХІаьта цунца цхьана конференци духьхьал могаяь Іанзар Центральни Комитето ювцийта оттаяь предложеней, дуккхача даькъе партийни организацей, къахьегама коллективай опытаца уж йІаьхегІа а йир. Иштта аргда аз: вай массане а чІоаггІа хьашт долаш теркам тІабахийтан ладийгІар укх трибуна тІара болхдой класса, ахархой, интеллигенце викалаша, Іилманхоша а культура деятелаша а, халкъа боахама тайп-тайпарча сферай специалисташа, предприятей кулгалхоша, партийни болхлоша даьча къамаьлашка.

Долчча бесса дийцача, хІанзарча этапе партенен мехкан хьалхашка латтача ерригача проблемай комплекс йийцай конференце. Цхьабакъда, нагахьа санна дискуссе а вай тІанийца решеней а эггара лоархІамегІдар хьакъоастадича, сона ала ловргдар дІахо долчох. Конференце теркама юкъ моттиг лаьттар дар политически авангарда бар санна парте лоархІам хиларах довла дош. Делегаташта хийттар дерригa а лоацца хьаВІашагІтехача фуд укхаза белгалдаккха йиш яр? Дизза дог тийша ала йиш йолаш да XXVII съезде вІашагІъеллан перестройка хІанз йолаш йолча опыто йІаьхий яьн чакхдаха дезача гІулакхий хаьдда йола программа партега йолаш я. аьнна. Перестройка политика хьатІ а йийца из кехатІехьашкахьа ноалилга чакхдоалийтаргдоацача халкъо шеко йоацца хьаллоацаш я. Аз мел кхетадечох, конференце делегаташ цхьаккха шеко йолаш бац цу хьакъехьа. **(ТІоараш тох.)**

Укхаза тІагІертта, дІадехача хьисапе хьабелгалдаьлар парте кхы а чІоагІагІа низ болашагІа хулга го безам хилар, хІаьта из къоабалде мара доагІаш а дац, цу гІулакхо, сона хетачогІа, вай дерригаш гІад а дигад.

Цун резолюце тІа дІаязДаь ма хиллара, конференце дІадийхар, чулоацамга дилла ца Іеш, хьабеча балха методашка диллача а вай парте биззача боараме ленински тайпара йола парти хулга. Кхыча дешашца аьлча, шийх хьадда дІаяха еза по командно - приказной методаш, хІаьта ший политика чакхъяха еза цо организаторски, кадрови, идеологически балхаца, советски законаши общественни вахара демократически принципаши цІенхаштта лора а еш.

Цхьаккха тайпара хІама де йиш яц паччахьалкхен органий метта, цхьанна тайпара диктат хилийта йиш яц профсоюзий, комсомола, кхыча общественни организацей, творчески а кхыйолча а союзий даькъе. Парте кулгалду лоархІам лаьгІбала тарлу яхилга дий-теш из? Цу тайпара шеконаш хьехаеш яр. Сога хаьттача, конференце деннад цу хаттара тоъал къаьгган тешавеш дола жоп: дац. Доал деш а юсаш, ший кулгалду лоархІам кхоачашбара ерригa мел эшаш йола рычагаш йолаш я партии. ХІаьта царех керттеръяр — общества вахара ерригача сферашка ший политически никъ чакхбоаккхаш парте ког - гІортолга еш бола 20 миллион коммунисташ.

Демократизаце, гласноста, партийни комитетий функцеш хувцаялара хьалашка парти чакхъяргья, новкъостий, цІенхаштта рча тохкаме гІолла. Из процесс хІанз чакхйоалаш латт. Бакъдар дувцаргда вай: командно-административни система хьалашка, дерригчун а массадолчун а тІехь партийни аппарато доал даьча юкъа, цкъазза къоастаде атта дацар партийни комитета а партийни секретара а, лидер хиларах тарра сий мичахьа да, е геттара тоаделча «должноста сий» мичад хан, хІаьта духьхьал ца воалаш цо яхар деш хилари.

Шеко яц, новкъостий, принципиально кхытайпа ситуаци хьакхолл политически системана реформа яро. Кердача хьалашкара парте кулгалду лоархІам бизза хьабелгалбоалаш хургба хаьддача гІулакхашца массаза а тешал де дезаргдолча реальни авторитетаца. Из бахьан долаш вахаре духьхьал дИнза даргдоаца хІама да парте членний кІеззига мукъа йолаш йола мелал дІайоаккхнлга. ХІара коммунист дІаотта веза перестройка, общество революционни кердаяккхара тІехьа вола къовсамхо а хинна. Из хилча бакъахьа да вай конференце керттера наказ. **(ТІоараш тох).**

БІарчча хьанийца, новкъостий, ЦК апрельски Пленума, парте XXVII съезда ленински никъ дегІакхувлара, перестройка теорин практикен кІоаргьяра даькъе йоккха этап а хинна дІаэттар конференци. Цунца белгалъювлаш я цун политически масштаби дозали.

Цунца дувзаденна цхьан принципиальни сайна хетачох ала ловра сона. Вай тІанийцай кІоаргга уйла яь, бехктокхаме йолг цхьайола решенеш. Цхьабакъда, уж кхоачашъелга вай дІаьхдойя, хІаьта из да вай хронически лазарех цаІ, цох хІанз а тІехь мукъадовланза а да вай, из хьабелгалдаьлар перестройка еча хьалхарча шерашка а, — зехьа дов мег дуккхадар. Цох юхьдухьхьал даІала деза. Хьадувла, ширдаьннача лазарех мукъа а дувлаш, цхьаккха тайпарча тІехьа тІадоагІача указашка, циркулярашка, инструкцешка, дІакхетадерашка а ца хьежаш, хІанззе а практически болх бе дІадоалургда вай.

КПСС ЦК-н СССР Лакхехьарча Совета Президиумен доазонашка вІаштІехьбаккха беза хиланза баргбоаца болх. ГІулакх де деза хІанз парте дІаяьха лерхІаш йола отчетно-хоржамий кампани • укхаза вай чІоагІъяьча принципий ларда тІа чакхъяргйолаш. Аппарата структуре гурахьа хувцамаш де деза. ХІаьта Советашта реорганизаци яра хьакъехьа аьлча, — цунца бувзам болча дешай ерригача комплексага хьажа деза СССР Лакхехьарча Совета гуйранарча сессе. 1989-ча шера апреле чакхдаха мегаргдар СССР халкъа депутаташ хоржилга, хІаьта тІадоагІача шера гурахьа — союзнин автономнин республикай Лакхехьарча Советашка.

Цу проблемай Іалаьмате боккха лоархІам хилар теркал а деш, конференце президиумо делегаташ хьажийта могаю политически системана практически реформа яра цхьаццадолча тІехьатетта йиш йоацача де дезарех йола Резолюци.

Конференце политически итогех дар из да. Шоаш цІакхьачача хІара делегата ший балха новкъосташта, коммунисташта, парте боацарашта, берригача гражданашта дувца таро хургья вай дІахо дергдолчох, цун решеней вахара вай юкъе мишта кхухьаргья.

ДІахо. Конференци болх беш хиннача тІехьхьарча минуташка кхаччалца вай теркама юкъмоттиге дар общества демократизаци, политически системана радикальни реформа яра дош. Цун керттера лостамаши парамеграши къоастаярца вай, сона хетачогІа, жоп деннад вайна хьалхашка лаьттача керттерча хаттара: перестройка кІоаргьелгеи из хиланза ярг па хилара гарантин лулгг мишта Іалашдергда. Цу тайпара, конференци ший керттерча декхарех лоархІаяьй, ала ерригa кІийле йолаш я. **(ТІоараш тох).**

Бакъда хьалхашка уйла тІаяхийтта бе безаш реформа кхоачашъяра тІехьара организационни болх ба. Из дерригa а парте а обществе а чІоагІа дувца деза вай. Амма, вайна хІанз хов политически система мишта эргаяккха еза, юкъара уйла хьа а яь, политически установкай хьисапе кийчъяьй.

Кхы кІезигагІа лоархІам болаш яц конференце чІоагІа хьаккхайкаяь радикальни экономически реформа дІахо яхьа а кІоаргье а йола уйла. Цунна йола предпосылкаш хьаяьяр ЦК июньски (1987 ш.) Пленума решенеша, законодательни акташ тІанийяро, къаьстта паччахьалкхен предприятех (объединенех), кооперацех дола Закон санна яраш а йолаш. Вай теркама юкъмоттиге яр предприятей йоккхача массиво кердача принципашка болх бьча хьалхарча бетташка Іоаяь опыт, реформа леламах дола дешаш. Из нийса а да: базисе хулаш мел даттар боккха лоархІам болаш да общественна, из — перестройка лард я. Цу дешайх йолча узловой, опорни моментех аьлча, хьалхарча даькъе дийцар дар конференци чакхъяьнначул тІехьагІа сеца даттара механизм йохаяра тІехьара болх чакхбаккхара корта боллаш хІама де дезилгах. Ерригача делегацей викалаша йохар, бюрократизмо, оалаш ма хиллара, хІанз а церган хьагойт, духьаллатт, новкъарленаш ю. ТІаккха бухсоцпаш, дуккхача лостамегІа реформа цхьан метте латт. Делегаташа укхаза хьаденача эггара лоархІамегІарча зеннарех цаІ хургда из, тІаккха, дувцар да яьржача явленех. Укхазара доагІа оаха ЦК а правительствас а, центральнии моттигерчен организацешка а радикальни экономически реформа процесс кадайгІа чакхъяхара берригa низ гІабахийта безаш хилар.

ХІанзарча этапе кхачан проблема къоастаяра керттера низаш тІадахийта деза, вай ахархошта ма могга гІо делга халхарча аргІагІара декхар санна. дІахьалхашка даккхара, юрта боахьа хьалъайбара яха новкъостий уйла делегаташа цхьан даггара болаш хьаллоацаргья, аьнна хет сона. Укх пятилетке де йиш яр, динза дита йиш яц. Вай хІанзле дуккхадар леха а лехад, тайп-тайпарча каналегІа цу сфере кхы тІа а капитальни вложенеши ресурсаш дІа а хьожаяьй. Цу дерригнех а ма доагІгІара пайда эца, гІулакхага из дІадахийта деза. Юрт хьалъайелга — из духьхьал вай декхар да. ХетачогІа, конференци чакхъяьлча доагГІар цІенхаштагІа хьадеха деза, юртарча къахьегамхой аграрни сектор хьаллацарах йола цун установкаш чакхъяхара ерригача процессана тІахьожам лоаттабе беза. ТІаккха дулургда вайга кхачан программа махулла сихагІа чакхйоаккхнлга. **(ТІоараш тох).**

Конференце цхьаьжча башхало латт, сона хетачогІа, цига политиная экономикан эггара чІоагІагІа дагайоахкаш йола проблемаш духовни сфераца айхьа бувзам болаш ювцарах, нравственни бувзам а болаш уж дІаоттарах. Общество дегІаяра хІанзарча этапе, Іилма-технически революце ерригача обществени процессашта дикача оагІорахьара Іоткъам беча хьале халкъа интеллектуальни моральни потенциал йоацаш цхьаккха проблема къоастае йиш йоацалга кІоаргга кхетадеш долга хьагойтар цо. Укхазара я-кх лакхара, аз аргдар. Іилман, дешара культура, литература а искусства а кхелий проблемаш ювцара айенна тонус.

Укх тайпара шерра из фронт хьагойта цхьаккха партийни форум, кхыметтел съездаш сона дага а ягІац е йовза а йовзац. ВІаши бувзам хилара тенденцеш хьагойташ, хІаьта цхьайолча хана общественни сакхетам чу къовсам лоаттабеш дола тайп-тайпара хетараш дийцар укх трибуна тІара. Из иштта хила доагІаш а да. Духовни монополи хьатІа а ца эцаш. хетарий плюрализм чІоагІъю вай. ХІаьта а хет сона шо раьза хургда, аьнна конференце хьажа оттадьча тайп-тайпарча хетарашца вІашкаозаш йола керттера цхьа уйла — дерригa а сагагара дІадоладе деза, халкъа хьашташкара хьадоагІаш, социализма гуманистически маьхаленаш чІоагІъеш хила деза. ТІаккха общественна нравственни хьал цІена хургда, творчески уйла тІатеІІа болх беш хургья, ма ярра дегІайоагІаргья культура.

Хозача кхоаненах йола хургда-те е хургдац - те яха уйла а йоацаш. вайна эшар социалистически общества сага, цун къахьегама а творчества а бух боацача таронех чІоагГІа а нийса а ког ГІортолга еш йола Іилман прогноз я. Къаьстта из бахьан долаш дувц вай керда ча гуманни социализма обликах. перестройка де лерхІар из хиларах тарра. **(ТІоараш тох).**

Ала йиш йолаш да, конференце турпалех цаІ, гласность яр, аьнна. Эггара хьалха обществе чІоагІлуш йоагІача хІама гуччахьа, бакъдар оалаш. долчча тайпара дувцаш йола атмосфера хиларах хьахиннар вай дискусси ше хилар бахьан долаш. Цунца цхьана вай дийцар гласностаца дІахо фу де деза, миштад цун хила тарлу хьаькъалера доазонаш. ХІаьта хеташ дараш цхьан тайпара хиннадеце а, цхьабакъда, аз кхетадечогІа, укхаза а бухсоццаш цхьан уйланга кхьчад вай массови информаце средствай, дІаяхача замах юхейиса тайптайпара негативни явленеш хьагучаяхара, цІенъяра, цар болх массе тайпара хьаллаца безаш хилара, майрача. ординарни боацача, теркам тІаувзача наха, перестройка бокъонца болча турпалхошта стимулировани е езаш хилара.

ХІаьта вокх оагІорахьара цу тайпара нийса маІан долаш дар кепайоазон деша хьакъехьа бехктокхам айбара групповой а ведомственни а амбицехи, озабезамехи, долаш дар довзара монопольни бокъо хилара претензеех мушталовлара даьхьера журналистий бехктокхам айбе яхилга. ХІанз а тІехь халкъа дика дагадоагІаш да кепайоазон дош авторитарностан бюрократически харцонаш лелаяран аьннар ду кечал а хинна лаьтталга. Цудухьа тахан иштта доархІаме да-кх вай вахара массе оагІонашта гуманизаци еча юкъа, критика яра культурана, новкъосташхарча культурана Іомавалар. Сона хетачогІа, конференце болх цу даькъе эрна чакхбаннабан: партийни дискусси мишта чакхъякха еза дикагІа кхетаде даьннад вай. **(ТІоараш тох).**

Цу темах йолча дискуссешка диллача Ельцин Борис Николаевича выступленех ца оалаш Іе вІаштІехьа хетац сона. Эггара хьалха, сона хетачогІа вай бакъахьа даьд, аьнна, хет сона цунна дош денна. Аз хьалха ма аллара, гласноста доазонашка цу тайпарча дешаш тІара къайлен пордув Іояккха еза, укхаза, кхы Іа яха, къайле еце а.

Новкъоста Ельцина выступлени, конференце йийцача хьадда йолча проблемаех дувцача даькъага диллача, тоъал дукхагІча даькъе докладаца а пренешца а вІашкайоагІаш я. Цу хьакъехьа цун предложенеш дискуссей юкъерча тоатоле чуйоагІаш я. Вай иштта белгалдоаккх, нов. Ельцин, кхыбараш санна, общества а халкъа а хьашташа дІа ма деххара, перестройка дІахояьхьаран из кІоаргьяран тІехьа ва, аьнна.

Цхьабакъда, долаш да Б. Н. Ельцина заявленеца со раьза воацар а, из да — дегІаухалга сеца латтара бахьанашта йоагГІаш йола анализ ца еш, обществерча хІанзарча хьала анализ ца еш, историе а парте нийсдалийтача гІалатий а кІоаргга анализ ца еш, вай перестройка дІакхайнаяьй, перестройка декларативни характер йолаш я, цо алар.

Конференци кийчъеча хана, партеи обществен чакхъяьнна дискуссеш еча хана, конференци йолча хана, вай принципиальни оагІорахьара мах баьб перестройка карагІдаьннараштеи проблемаштеи, партийни а паччахьалкхен а органий, къахьегама коллективай, берригача мехка балха итогаш яьй. Аз иштта аргда: вай из нийса даьд, новкъостий, хІана аьлча вай массане садуаш хІама да перестройка шерагІа дІаяржара гІулакх. Из тревога белгалъяьлар укхаза а, цо вай кхотадир, реформай процесс тІатеІІа чакхъяккхара тІаерзаяь йола вай уйла чІоагІийр.

Сона хетачогІа, укх кхаь шера революционни хувцамаш де вайна ца магара тІехьа Ельцина яь критика нийса тІаэца йиш йолаш а яц. Къамаьл дац, йІаьххача ханарча перспективана а вай общество перестройкага гІолла кердача качествага яккхара а тІаерзаяьча вай юкъарча уйлаех дувцаш хилча, тІаккха хІанзарчоа революционни хувцамех дувца хьалха да. Вай кІезига ха йоаяьяц воаш дахаш йола общество, хІанзарча дуккхача явленей овлаш чудолха дІадахар, гонахьара дунен, цунцара воай бувзамаш кхетадара. Цу дерригнена уйла е езар, чІоагГІа кхераме долча «революционни тувсадалара» тІехьа ца далара, политике импровизаци ца хилийтара. Из дерригa кхетадар духьа вай декхарийла дар общество, цун интеллектуальни, Іилман потенциал юкъейоалае, цІенхаштта критически анализа кІийлен тІа перестройка политика кийчъе а цул тІехьагІа керттерча лостамашка гІолла практически гІулакхашка из дІайоаржае а. Из де деза дар. Бехктокхамерча хьисапе де дезаш. Иштта. дІахкайкайир вай перестройка политика, цунна альтернатива яц. **(ТІоараш тох).** Духьхьал из ше а хІанзарча этапе партена доккха карагІдаьннар да.

Вай халкъа дагадоахкаш дола практически декхараш кхоачашдара тІехьа новкъост Ельцин санна садуаш да вай. Сона а хет, укхаза даьча къамаьлаша, къаьстта болхлой класса викалаша даьраш а долаш, хьахьекхар, къахьегамхой ма хулла сихагІа уж кхоачашдарга дог доахаш болга.

Хац сона хІана нийсденнад нов. Ельцина ЦК Тезисех критически къамаьл дар, уж хила ма йоагГІара а уйла яь яц а алар. Парте, мехко, дунено из документ чІоагГІа цІенхаштта хеташ, тІанийцад. Кхеталуш дац, Тезисаш кийчъеча ЦК членаша даькъа лаьцадац яхаш цо дувцар а. Са сай цу хьакъехьа кхаьннех ши дакъа долча ЦК членашца вІашагІкхетараш хиннад. шоай замечанеш еш цар яздаьри дийцари теокал ца дича а. Юхкера, Тезисий проект ювцаш Пленум а хиннай, нов. Ельцина цун балха юкъе дакъа лаьцад, цхьабакъда, цига хІама аьннадац, дош дийхадац. ЦК членаш укхаза болаш ба, царна дагадоагІа из мишта дар.

Сона хетачогІа, новкъостий, мехка перестройка йодаш хилара а цунга низ болаш латташ хилара а эггара доккхагІдола тешал да тахана вай конференци. дискуссей ерригa характер, тІанийца документаш.

ЦК а Политбюро а хулаш мел дар бокъонца кхетаде гІерташ — хьалхарча даькъе из Генеральни секретара доагІаш ма дий. — цу деша историга юха ца вахача валан со. Нов. Ельцина парте Московски горкома хьалхара секретарь харжара рекомендаци луча хана, из вай даьдар столични парторгане болх цІенхаштта тоабе а Москвера хьал унахцІена дерзаде деза а хиларгара хьадоагІаш. Эшаш вар опыт йола. гІулакх тІатеІІа чакхдаккха ховш вола, критически никъ бовзаш вола саг. Цу тайпара оамалаш гора вайна нов. Ельцинга, из яр из цу посте дІахьожавара кІийле а. Аз а дакъа лаьцар из деча. Юхьхьанца хьинаре дІаболабир нов. Ельцина болх, дукха низ дІалора цо из дийнбара. Москве хьаІайнача нйрчача гІулакхашпара къовсам шербир. Вай, Московски партийни организацена хьалхашка латтараш атта декхараш доапалга кхета а деш, хьаллаьнар уж гІулакхаш, цхьабакъда, цхьан этапе вай кхетадир, цхьа цадоагІар хулаш латталга. Из хилар перестройка проблемаш практически кхоачашъяра, вахара ерригача оагІонашка цунна трансформаци яра, овлангара денз хувцамаш деча даькъе тІатеІІаи кІоаргеи болх бара ха хьатІаэттача хана. Из дара низ таанзар е бІарчча хьанийца горкома а, е цун хьалхарча секретара а. ХІаьта нов. Ельцин, цу хьале партийни организацех, нахах ког гІортолга яра когаметта, тІачувхарга, командни методашка ваьлар. Цул тІехьагІа чаккхе йоацаш кадраш хувцалга дІадоладелар.

(ДІахододар 2-ча оагІо тІа).

ПЕРЕСТРОЙКА НАЬКЪАГІА

КЪАМАЬЛАШКАРА—ГІУЛАКХАШКА

Вайна ховш ма хиллара, КПСС XIX Ерригсоюзни конференце балхаца дакъа лоацаш хилар Нохч-ГІалгІайчен партийни организаце делегаци а. Царех цаІ — Назрановски трикотажни фабрика хІамаш тега мотористка Д. Дерсигова, Ала деза, Дебихан вай Даьхен столице Москве партийни форуме йолча хана а цунна йоагІа сменни нормаш хадданза тІехкхоачашъеш хиннаЛга из чуйоагІача бригадо.

Иштта, партийни конференци болх бе йолаеннача дийнахьа Москверча шоай делегат Іеш йолча «Россия» яхача гостинице телеграмма яхьийтар новкъосташа шоаш укх шера ворхІ бетта задани кхоачашъярах.

Укх деношка цІакхаьчай XIX Ерригсоюзни партийни конференце балхаца дакъа лоацаш хинна Нохч-ГІалгІайчен делегаци. Цунна духьала бахачарна юкъе хилар тха корреспондент а. Цо интервью нйцар Дерсигова Іаддалгире Дебиханагара.

— Дебихан, малагІа уйлаш чуессар хьона КПСС XIX Ерригсоюзни партийни конференцех?

— Уж дукха я. Къаьстта, перестройка дешаех лаьца объективни дискусси дІайолаялара лоархІам болаш хилар КПСС ЦК Генеральни секретара М. С. Горбачева яь доклад. Сона хетачогІа, советски общество дегІайоалаяра тІаберзабаь бар ерригача доклада чулоацам. Къаьстта ира къамаьл хилар вай мехка экономика хьалах, из дегІайоалаярах, уйлаш яра стереотипаш овлангара хувца езалгах, бюрократизмах а, демократех а. Дискуссеш мел ира хиннаяле а, массане а дийцар перестройка чакхъяккха езалгах, из соцае йиш йоаца процесс хиларах тарра дІахо яхьа езаш хиларах дар. Трибуна тІара къамаьлаш даьраш цхьаннех а къахетам беш бацар: юхьдухьхьала критика йора министраштa, партийни болхлошта, кхыметтел ЦК болхлошта а. Къамаьл даьча хІаранена дагалаттар цхьа дош дар — перестройкаца дувзаденна хаьддача малагІча решенешца духьалбоагІаргба миллионаш болча наха делегаташ, конференцегара дикача хувцамашка дог доахаш ма бий уж.

Сона а кхыча делегаташта а чІоагІа дика хеташ дар дискуссей ирал лакхлуш хиннаЛга. Цунца цхьана доккхал деш шоай толамех дувца, кулгалхой хьалхестабеш къамаьлаш дувца гІийртараш совцабора, юкъагІбоахар. Иизза демократи яр-кх. Ший безам бар къамаьл де йиш йолаш вар. Бакъда, уж выступленеш объективни перестройкана долча гІуланха пайда беш хила езар. Цьхан дешаца аьлча, конференце балха хоалуш ба цІенхаштта цхьа никъ — перестройка юкъагІъюсаргйоацаш, демократически дикача хувцамашка хьежаш болча наьха тешам боа ца бара тІаберзабаь хилар. Сона хетачогІа, из иштта хург а да.

— Пренешка ладувгІаш малагІча делегата къамаьло дукхагІа теркам тІаэзар хьа?

— Конференци дІайолаеннача шоллагІча дийнахьа дар из. Трибуна тІара шоашта хетачогІа, перестройкана новкъарле мел ечох дувца баьлар делегаташ. Лакхе латтача хьакимашта товр дара бацар къамаьлий чулоацам, кхыметтел Генеральни секретараца а къовсалора цхьавола делегат.

Къаьстта конструктивини хоадамболлаши дар СССР 50 шу дизара цІерагІча Ивановски станокаш еча производственни объединене генеральни директора В. Кабаидзе даь къамаьл. Цо дийцар Іилман учрежденеш, предприятеш, бІарчча промышлени отраслеш шо-шоашта финансировани ярга йовла езалгах, каьхаташ Іоадарах доалача зуламах.

«Россия» яхача гостинице яхаш са хьоашал тоссаделар Владимирски областной партийни организацерча делегаташа, пищекомбината бригадираца Фадеева Татьянайца. «Кхалнабха» проблемаех дар тха къамаьл. Бакъда, конференце заседанешкара чудаьхкача хийла тхоай балхах, цига нийслуча дуккхача хоахамбоацарех дувцар оаха. ХІаране ше къахьегача участке дикача дас санна хьаьнала къахьега дезалгах дар къамаьл.

Цкъа Татьянеи сои сайрийна Центральни «Детский мир» яхача тика чу нийсделар. Ала деза, се хІамаш тегар хиларах тарра вай яйгача промышленносте нийслуча кхоачамбоацаршта бІарг тІаэтттар са дІачуйоаллаше а. Тахан боккхий баршта нагахьа санна ма хетца барэкъа тега вай низ дІа ца кхоаче беришта мукъагІа лерттІа терко е мегаций?

— ХІанз малагІа керттера декхараш да хьона хьалхашка латтараш?

— Тахан керттердар, къахьегамхошта XIX Ерригсоюзни партийни конференце соцамаш дІадовзийталга, хІаьта тха фабрике тахан перестройкас дІадехараш дизза кхоачашдара де дезараш кІезига дац. Царна юкъе эггара хьалхарча плане хила деза наьха социальни хьашташ диззагІа кхоачашделга, хІаьта тахан кьайле йолаш дац, тха фабрикера къахьегамхой бахара хьалаш тоадара дуккха низи хьинарн эшалга. Цул соГІа терчам тІабахийта беза спортивни зал хьалъяра, салаІара эша бытовой помещенеш шерьяра... Керттера халонаш хьалхашка латт тхона хІанз. Цудухьа сайденхар лерхІ аз КПСС XIX Ерригсоюзни конференце делегат хиларах тарра, перестройка дІадеххача тайпара болх бе а даха а йиш хулийтаргйола таронаш лахара фабрика кулгалхой, партийни, профсоюзни, комсомольски организацеш, берригa къахьегамхой оарцагІбоахалга.

— ТІеххьара хаттар. Массехк дош хьай къахьегама наькъах Іа алар ловра.

— Аз трикотажни фабрике болх бу вурийтталагІа шу да. Цу юкъа массехк професси караерзаяьй. Бакъда, сона дукхагІа езар хІамаш тегачун говзал я. Коммунистически къахьегама ударник йола итглагІа шу да. КПСС мугІарашка а укхаза дІайийцай со. ЦхьайтталагІча пятилетка задани шин шера кхоачашйир аз ХІаьта тахан со болх беш я кхойтталагІча пятилетка хьалхарча шера декабрь бетта чотагІа.

Интервью нйцар А-Г. УГУРЧИЕВ.

ШЕКО ЯЦ

Боккха безам а уйла а тІаяха ладийгІар тха коллективерча наха XIX Ерригсоюзни партийни конференце КПСС ЦК Генеральни секретара М. С. Горбачева яьча докладага. Къаьстта чІоагІа теркам тІабахийтар вай парте лидера халкъа боахама тайп - тайпарча доакъошка динза дисаршта, кхоачамбоацаршта, дувлийтача гІалаташта, перестройка юхакъувлача бахьанашта, гласноста, демократизаце процессашта.

Цхьаь цаІ коллектив яц аьнна хет сона, болх тоабе таронаш йоацаш. Уж ког дІа мел баьккхача йолаш я, хьалаха еза уж, тахка еза, пайда эца беза царех. ХІаьта из де могаргда хьиннар, говзал, инициатива йолча наха. КІезига бац уж металлийн сваркан лабораторе начальника заместитель волаш аз болх беча «Грозэнергоремонта» коллективе. Иизза боахама расчетеи самофинансированеи хьалашка къахьегаш, дика лоархІаду тхо тхоашта хьалхашка латтача декхарех. ДІабахача ялх бетта дерригача технико - экономич е с к и хьокхамех йола планаш тІехкхоачашъе аьттув а баьнна, дика лард еллай коллективо шийтталагІча пятилетка кхоалагІча шера план яра. Из де тхоай низ кхоачаргхиларах вІалла шек вац со. Партийни конференце дийцар а из дара тІадерзадаь да.

С. ПАВЛОВ,
«Грозэнергоремонт» РНП металлийн сваркан лабораторе начальника заместитель.

НАХА КЪОАБАЛДУ

Советски наха а дерригача прогрессивни адамаша а санна, аз лерг дилла ладийгІар XIX-ча Ерригсоюзни партийни конференце М. С. Горбачева яьча КПСС ЦК докладага. Из да вай мохк, общество революционни перестройкаца эргаяккхара, керда дика хувцамаш дара, демократизации гласности дІахо а дегІайоалаяран шеръяран тІадерзадаь, советски замалахьа вайна карагІдаьннараш, динза дисараш, кхоачамбоацараш, дийнна гІалаташ, тахан а тІехьа тІайоагІача хана а коммунизмага бодача новкъа нийса дІаходахара де дезараш дувца, кІоаргга чулоацам бола документ, программа я.

В. И. Ленина ма аллара, Іаьдал Советий кара хила деза, политически системана реформа, радикальни экономически реформа е-еза, аьннад доклада тІа. Из бакъ а нийса а закон да. Из могаде а кхоачашде а доагІаш да. Цудухьа наха къоабал а ду.

М. МУСАЕВ,
йоазонхо.

КПСС XIX ЕРРИГСОЮЗНИ КОНФЕРЕНЦИ ДІАКЪОВЛАШ НОВКЪОСТА М. С. ГОРБАЧЕВА ДАЬ КЪАМАЬЛ

(Инстедоалар. Долалур 1-ча оагІо тІа).

Юхххьанца тхона моттар, хетаргахьа, бакъда йиш йоацача хьисапе, хьахержа хиннаб новкъостий, городе хиннача конферацена мегадац кадрови дош нийса къоастаде, аьнна. Иштта хинна хила а тарлу из. Берригаш а хиланзар хьалхашка латта декхараш кхоачашде, город а мохк а дегІакхувлача кердача этапе партийни организацешта кулгалделга хьабедолла могаргдолаш. Бакъда, кадраш хувцаш шоллагІча а кхоалагІча а гон тІа из кхаьчача, цо тхо а уйла е даьхар. Нов. Ельцина аз замечани йир Политбюро. Новкъосташка аьлар, Борис Николаевича иштта вывод а е балха тІа из теркал а де, аьнна. Вешта аьлча, из гІо делга дар, цул тІех кхы хІама а дацар.

Сенцай-те, уйла ю аз, политически болхло хиларах тарра нов. Ельцина драма? ГІулакхаш практически кхоачашде дезача этапе низ таанзар цун, чІоагІача къамаьлашка, заявленешка, администрированега валаро новкъзарваькхар. ТІаккха а — из, массанена ховш хила деза, дош чакхдаллаца къоастаде деза вай — Политбюрос лархІацар нов. Ельцин вайна дІаваьнна саг, дІахо цунга болх булург бац, аьнна. Тхо дІахо а из хьаллоацаш дар, йоккхий решенеш йир Москван хьакъехьа, царех аз дийцад парте Московски городской комитета пленуме.

1987 шера августе, отпуске волча хана, нов. Ельцина письмо йийцар аз, парте горкома хьалхарча секретара декхарех ше мукъавалийтара дош дар цу тІа дийцар. Аз укхаза сих цавала, ер дош теркам тІабахийта къоастаде лаьрхІар, хІаьта Политбюрона из письмо долаш долга ха а хацар. Отпуск чакхъяьлча Борис Николаевичаца къамаьл де а Октября 70 шу дизара йола мероприятеш чакхъяха а аьнна вІашагІ а кхийтта дувца лаьрхІар аз. Цу деша из раьза хилар, бакъда, оаха баь барт боха а баь, ЦК октябрьски Пленуме къамаьл дир цо. Цо цига даьча къамаьла маІанах МГК пленуме айса къамаьл деш дІадовзийтар аз, из а кепатеха арадаьлар, кхы хІама а дувцанзар. Нов. Ельна, из дош дийца а новкъосташа замечанеш яь а яьннначул тІехьагІа ший гІалаташта мукІарал дир.

Заседани чакхйоаллача хана, берригаш а къамаьлаш даь баьннначул тІехьагІа Пленуме хиннача эпизода стенограмма Іоешаргья аз:

«Горбачев. Хьаалал, фу хет хьона ЦК гІолларча новкъосташа яьча замечанеех. Цар хьох дуккха а аьннад, царна ха деза хьона хетар фуд. Цар тІаэцаргья решени а.

Ельцин. Цхьаццадола дешаш дІадаьлча, бІарчча хьанийца, оценкана со раьза ва. ХІаьта Центральни Комитетаца а Московски городской организацеца а барт боацаш тахан аз къамаьл дар — из гІалат.

Горбачев. ГІулакх дІаходахьа низ кхоачаргбий хьа?

Оазаш. Могаргдац цунна. Мегаргвац из цу тайпарча поста тІа вита.

Горбачев. Сабарделаш, сабарделаш, аз цунга ма хеттий из. Демократически Іаьдалагіа хьажа вай гІулакхага. Вайна массанена а ма эший решени тІаэцалехьа цо душ дола жоп.

Ельцин. Аз аьннад, парте Центральни Комитета, Политбюрона, Московски партийни организацена тийшаболх хиннаб согара... ХьалхагІа аьннар юха а ях аз: «Дехар ду аз Политбюро членалла кандидата а, Московски партийни организацена кулгаллара а декхарех мукъавалийта со».

Иштта я факташ. Нов. Ельцина выступлени политически гІалат лаьрхІачул тІехьагІа — цунна по ше а мукІарал даьчул тІехьагІа — аз хІаьта а ЦК членашкара дийхар. Политбюро членалла кандидата декхарех из мукъавалийтара дош, хІанз къоастадергдац вай, Политбюрона тІадулларгда вай цу дешага хьожалга. Цу ситуаце чІоагІа реакци йир, дош цу хьала тІа дита йийш йолаш дацар. Цу дерригнех а дІадийцар оаха Московски горкома пленуме, цига новкъосташа чІоагІа прагІа дийцар Ельцина балхах — цунах дар шоана ховш да.

Лоацца аьлча, новкъостий, цунах нов. Ельцина урок хиннна а ца Іеш, Политбюрона, Центральни Комитета Генеральни секретара а, вайна массанена а урок хиннай аьнна, хет сона. Шеррача демократизаце ларда тІа, юхххьанцарча парторганизацеех, кадраех, хоржача активах ког гІортолга а еш, ленински принципашка гІолла парти хьадда юхаднийнъяра навкъагІа бІубенна дІадаха деза вай. Вайга кхоачашдулургдац, вай воашта хьалхашка оттадаь, перестройка снйлахь доккхий декхараш, парте меттел, еррига общество, хано харцъяьча къаьнарча методашка кхувде, **(ТІоараш тох).**

Цхьаькха цхьа урок. Конференце новкъосташа яь замечанеш нийса яр: хоам бе безар, деррига а дІаала дезар, тІаккха процесс хІанз хиннача хьисапе дегІайоагІаргьяцар. **(ТІоараш тох).**

Новкъостий, аз цІаькха а теркам тІаоз делегаташта эггара чІоагІагІа дага доаллача деша — аз из иштта хилар кхетаду выступленегІа а запискаегІа а: тІаийца решенеш кхоачашъелга мишта Іалашдергда. Хьадувла парте деррига вахар, съездо из деррига а Устава тІа дІатІадахьарга па а хьежаш, конференце резолюшешка хьежжа хьаде вай. Иолаш я конференце политически установкаш, хІаьта, царца кулгалдергда-кх вай. Из да хьалхардар.

ХІаьта шоллагІдар. Хьадувла кхы тІехьа ца а тетташ, бІарччача политически системана реформа ергъя вай, хІана аьлча, из перестройка процесс дІахокхувлара эшаш я. Из тахан а юхаетт йолаш йолча политически система, ЦК январски Пленумаца хиннар кхы хилийта йиш яц. Из йоккха Пленум яр, цига мехка а парте а хиннначун кІоарга анализ яьяр, бахьанаш гучадаьхадар. Цхьабакъда, Пленума решенеш кхоачашъяра механизмай уйла йиннзар вай, хІаьта уж «ядийсар», гІулаках вай лийрххІача бесса дІадаханзар. Цхьаккха дича а цу тайпара хІама тІакхачийта йиш яц вай партийни конференце решенеш тІа.

Укхаза утттадаь дуккха дешаш конференце резолюцеша чулацац. Сона хетачогІа, из деррига вІашагІ а теха Пленуме дувца оттаде деза, хьадда порученеш а еннa уж кхоачашъяра тІахьожам лоаттабе беза. Дуккхача запискаш тІа стенографически отчет арахеца, яхаш, предложенеш телар. Вай из де декхарийла да, вай парти, еррига общество конференце дискуссеш йолча хана гучаяьхача уйлашца Іалашъергйолаш.

Иштта, новкъостий, конференци хилалехьа хьалха а, конференце а хьалхьоадаьдар репрессех боабаьча наха памятник оттадарах дола дош. Шоана, хетаргахьа дагадоагІа хургда парте XXII съезде дош хаддаш даьча къамаьле цунах дийца а, массане могадеш из тІаийца а. Из дош хьалхьоадир парте XXVII съезде а, цхьабакъда практически решени тІаэцанзар. Доклада тІа ма аллара, бехк боацаш боабаьча наьха хьакъехьа нийсхо юхаметтаоттааяр — вай политически а нравственни а декхар. Хьадувла, кхоачашде вай из Москве памятник а оттадаь. Со теш, из гІулаках дерригача советски халкъо хьаллоацаргхиларах. **(ТІоараш тох).**

Къамаьл даь чакхвоалаш, цІаькха а теркам тІаоза безам бар са конференцена хьалхашка оттадьча деша: парте инициативагІа а цо кулгалдеш а мехка дІайолаенна революционни перестройка кІоарг а мишта ергъяр, юха ерзаргйоацаш а мишта ергъяр. Вай беррига-ча балхо, дискуссей материалаша, цун итогови документаша къаьгга хьагойт конференце цу деша нийса жоп лулга: демократизацега, экономически реформага, политически система эргаякхарга гІолла вай перестройка юхаерза йиш йоацаш ергъл: революционни перестройкага гІолла вай воай общества дикача кердача хьалага, социализман кердача, гуманни, демократически куц - сибатага доагІаргда. Вай дІахо гІоргда, демократен гласностен хьалашка цу де лерхІарашка кхачара творчески наькъаши методаши лехаргъя, воашта хьалхашка оттадаь декхараш практически кхоачашдара тІатеІІа болх бергба. Деза новкъостий, оаш докхий толамаш дахар лов сона, конференце балха юкъедихьача даькъах баркал хилда шоана. **(ТІоараш тох).**

М. С. Горбачева массаварг раьза а волаш тІаэцача Резолюце текст Іоеш. Делегаташта шоай гІулакхашка дика аьттонаши толамаш дахар ловш ловца баькхкар цо.

ЛЕНИНГРАД. Керда медицински прибор — сага организме гепатитен СПИД-ей вирусаш сихха гучаяха таро лу иммуноферментни анализ яра лаьрхІа дукха канальни фотометр, СССР Іилмай Академе Іилма-техническа объединене вІашагІ а елла кийчъяьй.

ТУРТА ТІА: из хьаеш дакъа лаьцачарех цаІ А. А. Евстратов кердача прибора юхе.

Н. БЕРКЕТОВА сурт. ТАСС фотохроника.

ХЕРСОНСКИ ОБЛАСТНОЙ УКРАИНСКИ МУЗЫКАЛЬНО-ДРАМАТИЧЕСКИ ТЕАТРА КОЛЛЕКТИВА НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА СИЙЛЕН ГРАМОТА ЯЛАРАХ ДОЛА

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума

УКАЗ

ДоттагІлен гастролеш йолча хана республикерча наха культурни гІулакх деча боккха болх барах Нохч-ГІалгІай Автономни Советски Социалистически Республика Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота лойла Херсонски областной украински музыкально-драматически театра коллектива.

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь С. КОЖУХОВСКИЙ.

г. Грозный.
1988 шера 24 июне.

ОПЫТ ХЬАЛЛАЦА

КПСС обкома пресс-центро хоам бу

Шиз шу хьалха Грозненски мехкдаьтта техникума администраце, партийнии комсомольскии организацеша студенташта кхетам балара болх тоабара хаьдда дола гІулакхаш де оттадаьдар. Уж лаьрхІадар бокъонаш телхаеш, царца наркотически средстваш увзилга, маха тохилга, малараш мелилга а долаш, моттигаш хиларца. Уж гІулакхаш доахкаш техникума дешархой ца хилийта даьдар из.

Бокъонаш ца телхаяйтара тІаберзабаь, къаьстта наркоманена профилактика яра болх дІаболабир комиссе. Бокъонаш лораеча органий, республикански наркологически диспансера болхлошца студенташ каст - каста вІашагІбетталуш хул. Юкъеэзаб цу балха студентий даьй-ноаной, цар собранешка къамаьлаш деш хул наркологически служба, кожно - венерологически диспансера, кхелетачарий гІулакхий инспекце болхлой, цига дувц наркоманиа, токсикоманеи профилактика дешаш, цу явленешца лоаттабеча къовсама методаш.

Наркотически средстваш езаш бола нах хьалххе а гучабахара бокиха теркам тІабохийт техникуме, ханнахьа студенташка хьож лораш-наркологаш. Кагирхой во оамалаш хьахиларга хьожаш зем боакхаш посташ я. Масала, дІадахача шера январь бетта гучадаьлар студент С. анаша увзаш волга. Цунца тІагІертта кхетама болх баьчул тІехьагІа дарба дайта ший лоІамагІа наркологически диспансере вахар из. ДІахо йодача хана гучадаьлар цо анаша йита хилар. Цунгара хьокхам а ница, кхы шин новкъосто а йитар анаша.

Профилактически балха тІа доккха новкъостал ду наркомане, токсикомане, алкоголизма дешашца, наркотикаш лелаярца, йоаргаярца, уж озаш, маха тохаш, мелаш хиларца дувзаденна диспуташ, хаттарийн жоп даларен сайренаш яро. Техникуме болх беш я квалифицированни юрист керте латта правови знаней факультет. Цу факультета кІийлен тІа хьае лерхІ антиалкогольни антинаркотически пропаганда лекторашкийчбу отделеи.

Еррнгача курсий студенташта хьувкх лаьрххІа дола Іилма-популярни фильмаш. Техникума пенгазеташ тІа дувц наркоманеца лоаттабеча къовсама дешаш, хьалха уголовни бехктохкаме эза хиннача студенташа шоашкара дийннараш санна дола гІалаташ ца дувлийтара нийсархой тІахьехаш язду письмош. Библиотека болхлоша юкъ-юкъе арадоах «УнахцІенон быт» яха стенд. Преподавателашта долча новкъостала дола литература дувц. Хадданза санитарно - просветительски болх бу техникума медпункта сотрудникаша. Воча оамалашта духьалъяьха хьажарийн художественни самодеятельноста фестивалийн программаш тІа цхьацца йола номераш утттаю.

Студенташца беча индивидуальни балха тІа боккха лоархІам бу спортивни секцешта, технически творчества кружокашта, художественни самодеятельноста юкъеозара. Укх шера техникуме хьайийллай, студентий керда традицеш хьахилара гІо дергдола керда къоначар кафе.

Мехкдаьтта техникума администраце, партийнии комсомольскии организацеша студенташта кхетам балара болх бу республика юстице Министерства правови пропаганда хьакъехьарча координационни советаца, хІаьта иштта бокъонаш лораеча органийн медицински учрежденейн болхлошца айхха бувзам а болаш. Цар опыт шеко йоаццаш хьаллаца, шерра Іомае, юкъеяхьа йоагІаш я.

ХЬИНАР АЙДАЬ...

Репортаж

ЦІаккха а яьннаяц Наьсарера морхаш укх шера миссел лаьттаца «айхьаза». Укх тІехХьарча хана наггахьа маьлха ди денадац укхаза. Увзаеш санна урагІъух баьцаш, ялаташ.

Доакъара кхаш-м дувца а дезац. Диза, тоаденна, беркате да уж. ТІаккха йиш йий сигаленгахьа хьал а хьежаш, фермай коашка аьла аргІаш ца дотташ, силоса траншеяш ца юзаш вагІа? Цхьаккха дича а йиш яц. Цудухьа, морхаш тІа кхесте а, шоай болх сацийташ «Назрановский» совхоза доакъар Іалашдераша. Бакъда, юхьиг дика дІайолаяьяцар укхаза. Цу хьакъехьа тха газето критически дош а аьлар. ХІанз хувцаденнад сурт, хаоттам хьалха мо безаме боацаш бале а.

...Ди баьдденнад, малх хІаьтта мара делкъел тІехьагІа дІа мара лестабеце а. Догіан тІадамаш фата етта доладеннад Зязиков Макшарипа «Е-302» яхача доакъар чуэцача комбайна тхов тІа. ХІаьта а бухьбилла йода агрегат баьццарча «форда» тІа гІолла.

Цаккха а яьннаяц Наьсарера морхаш укх шера миссел лаьттаца «айхьаза». Укх тІехХьарча хана наггахьа маьлха ди денадац укхаза. Увзаеш санна урагІъух баьцаш, ялаташ.

Доакъара кхаш-м дувца а дезац. Диза, тоаденна, беркате да уж. ТІаккха йиш йий сигаленгахьа хьал а хьежаш, фермай коашка аьла аргІаш ца дотташ, силоса траншеяш ца юзаш вагІа? Цхьаккха дича а йиш яц. Цудухьа, морхаш тІа кхесте а, шоай болх сацийташ «Назрановский» совхоза доакъар Іалашдераша. Бакъда, юхьиг дика дІайолаяьяцар укхаза. Цу хьакъехьа тха газето критически дош а аьлар. ХІанз хувцаденнад сурт, хаоттам хьалха мо безаме боацаш бале а.

...Ди баьдденнад, малх хІаьтта мара делкъел тІехьагІа дІа мара лестабеце а. Догіан тІадамаш фата етта доладеннад Зязиков Макшарипа «Е-302» яхача доакъар чуэцача комбайна тхов тІа. ХІаьта а бухьбилла йода агрегат баьццарча «форда» тІа гІолла.

— Укх сахьате гучабаргба малх, — яхаш кабиначчара пІелг урагІхьокх механизаторас.

Бакъйоах. Дийнахьа цкъа а шозза а морхех мукъайол сигале. Цу юкъа маьлхара йода хьаькха улла буц. Из мара можаршта кхы эшаш хІама а дац. Сиха дІайодаю цар йол фермай коашка.

Доакъар Іалашдеш подрядни комплексни кхо отряд я совхозе. Ши-ший фермана доакъар Іалашду царех хІаране. Нагахьа эшаш хуле дІа-хьа новкъостал а ду. Барсукински отделенерча отрядо доакъарца Іалашъю Аьлтий-Юртарча отделенера ферма.

Хаоттамга хьежжа маневраш хувц, эргайоах доакъар Іалашдераша. Екъа йолча хана цхьан метте холаш а деш, цул тІехьагІа йоттар йол можараш тІа. ДІадахьа ца кхувш хийла ара латташ хулар цу тайпара даь холаш. Бакъда, хІанз из де йиш яц. ХІана аьлча, цу юкъа а йІохьяла тарлу тІаьда йол. Цу тІа люцерна яр хьаьна а тІоадал дуккагІа а йолаш а ма йий. Цудухьа кхай тІа вІашка а ца етташ, касарех уллачара хьагул а еш можарашчу йотт из. Хьалхагіа мо цхьан метте дІа а этте, уж юзаш латта йиш йолаш яц погрузчик. Из а, хІаьта можараш а касараш гулдеш лелача копновозашта тІехьа лел.

Можараш лелераш а яхье баьннаб. 10 саг ва уж. Нагахьа санна юхХьанца цхьа-ши рейс мара еш хиннаеце, хІанз кхоккха-йиъйиъ ю цар. Хьалхале Котиев Вахийга, Пугоев Исранлага, Добриев Жабранлага, Жугустов Мурадага я укх деношка. ВІалла сацац Плиев Исранла йолхьинг а.

Тешаме я ферме хьакхаьча йол. Низ бола вентилятораш латт аргІашта кІала ца хаддаш. фо детташ. Доакъар, вай лакхехьа аьннача тайпара, дика хьийкъад. ДІайийнача баьций хІара гектара 25—26 центнер лу. Ах хиллал мара чуийца яьннайоаццаше а, 640 тонн башха дика люцерна йол хьакхаьчай ферме. ХІаьта планах ферма эшар — 700 тонн мара а яц.

Дагадоагіа, доакъар укхаза чуэца доладаьча хьалхарча деношка механизатораш раьза бацар шоай гІулакхашта.

— Цу хана денз хувцаденна хІама дий, — аьнна хаьттар аз.

—Оаха ла а дийгІад механизаторашка, царна дагардар а хайнад тхона, — аьлар доакъар Іалашдеча тІахьожам лоаттабеча совхоза директора заместитела Арчаков Дауда. — Царца дага а доалаш яхьа уєловеш вІаштІехьяьхар оаха. ХІанз раьза ба механизатораш. Котало яьккхачарна премеш а тел, хІаьта кхыдола балха хьашташ а кхоачашду.

Из-м цар айеннача балха овсарленах а гуш да.

М. ЗАНГИЕВ, тха собкорр.

Цхьаккха вицвеннавац, цхьаккха дицденнадац

ЦАРНА ХАЦАР...

ЧІоагІа зембоаккхаш турмалца хьожаш вар лейтенант Даниьченко Дунай яхача хил дехьарча немецки позицешкахьа. Цигахьа яр цар йоккхийча топий батарея. 1941 шера 22 июне Іуйрийна дар из. Бакъда, даггара зийча батарея гуш яцар. Мичахьа яхай из? ЦІаьхха уйла чуессар керта чу: «хи тІа хеназ вІашагІа дийхка хенех плот а яь цу тІа артиллери а оттаяь гургйоацаш хьулабеннаб-кх уж» аьнна.

ТІаккха шоай артиллерега даннеш дІа а аьнна команда елар лейтенанта фашистски батарея йохае, аьнна. Массехк минот яьлча цун амар кхоачашдир. Цицхаш мара хІама дисанзар батареях. ТІом дІахо беш бар. Из болабенна хьалхара ди дар.

...Даниьченко Леонид ворхІ класс яьккхачул тІехьагІа паровозашта ремонт еча заводе диъ шера болх беш хилар Конотоп яхача городе, саг йоалае а кхийнадар цун. 1933 шера Советски Эскаре гІулакх де тІавийхар из. Эскарера ха яьннначул тІехьагІа дІахо а гІулакх де Іийра. 1938 шера зІамагІа болча лейтенантий курсаш яьхар цо. Къона командир дивизиона разведка начальникалла оттавир, цул тІехьагІа гаубични батарея командиралла. Бессараби мукъайоаккхача дакъалоацаш хилар Даниьченко. Укхаза из волаш болабелар Сийлахь-боккхача Даймехка тІом.

Даниьчеако чувоагІаш хинна полк Лихенталь яхача юрта латтар. Гаьна дацар доазув. Хоалуш дар гитлеровцаш вай мехка тІалата кийчо еш болга. Бакъда, бокъонца ховш дацар из цар маца дергда.

1941 шера 22 июне Іуйрийна посыльной вера лейтенант волча. Даниьченко сиха ший батарея йолча вахар. Чехкка штабера хьакхьчар амар: хьем боацаш «Н» яха позиции йолчахьа гІо, аьнна. МаршагІа яха кийча яр, дивизионе керттера лоархІаш хинна йиълагІа батарея. Юрта юкъегІолла ераш дІаболхаш истий бар ахкарга кулгаш лестадеш, Іадика ювцаш. Цхьабакъда, царна хацар хІанз шоаш кастта вІашагІа кхетаргбоацалга, цхьабараш вІалла а кхетаргбоацалга. Царна хацар мел туркаІ тІаоттаргда, мел сиинош Іодохкаргда...

Огневой позицешка кхоачаш латтача хана полка командири комиссари кхийтар дивизионах. Цигга хайра царна фашистски Германии цун союзникаш хинна Румынии Венгрии вай мехка тийшача балха тІалеталга. Доазон тІа тІом беш дола бІун доакъош хьаллоацаш тІом бе декхар оттадир командоване царна хьалхашка.

Белгалдаккха деза, ЦІеча Эскара доакъоша йІаьхача къулбехьарча фронта йоккхача участке тІом болабеннача іоххьанцарча хана моастагІ вай лаьттан доазон тІа ца валийталга, кхыметтел Румынски оагІон тІа дІа тІа а баьнна тІехьашка довла аьнна приказ хиллалца цу оагІонгахьара плацдарм дІа ца хецаш лаьтталга. ХІаьта стрелкови дивизе цхьан полко Килли яхача Румынски городах нийса ах фашисташкара хьа а яьккха массехк дийнахьа тІом бир. Цига хиннача тІем тІа дукха румынски салтий боабир.

Низаш цхьатарра дацар. Еррнга Европа дІа а лаьца хьавоагІаш хиннача моастагІчун низ дукхагІа бар.

— Дийнахьа тІом а беш, бийсана тІехьашкадувла дезача кхаьчар тха гІулакх, — яхаш дувц ветерана. — Юхьанца шоай «графинах» мара бацар фашисташа тІом — дийнахьа. Кхыметтел делкъийна хІама дуача хана салоІар цар...

Каст-каста вайбараш тІалатар, массехк километр дІахьалхашкахьа болхар, говраш, тІема кхоачаш хьабоахар. ХІара дийнахьа латтар къиза тІемаш.

— Цхьан дийнахьа фашистски пехото дивизона КП дІалаца аьттув болаш кхерам эттар, — яхаш дувц Даниьченкос. — Цу участкана кІиръяь йоккхий топаш тоха амар дир аз. Немций цхьабараш боабир, вожаш байдар. Дукха деналера эпизодаш дагаух тахан цу ханара. Цхьан дийнахьа дивизиона командира тІавийхар со. Цо амар дир: батарея. ТІехьашкадувлача вай эскара доакъошта зе дергдоацаш. моастагІа юхаветта юсаш я. цунна гІо дара стрелкови рота а лу. Амар доацаш тІехьашкадовла бокъо яц шун, аьлар цо. Уж дІабахар. Са наблюдательна пункт кІи юкъе яр. Дукха ганзар фашисташ тІалата. Духхьал вІаши духьал а этта тІом болабир оаха. Кхоъ йоккха топ йохайир тха моастагІчо. Дукха нах боабир шинна а оагІорахьара. Цхьабакъда, тха батарея тІом соцабеш яцар. Кхыметтел эпсараш а эттар йоккхийча топашта гІулакх де. Тха ираз дар пхорч шортта хиларах. Гитлеровцаш совцабе вІаштІехьдаьлар тха.

ТІом, тІом ба. МоастагІчунна мара зе ца хулаш дисац тІем тІа. Оборонительни тІемашка кхо йоккха топ йохайир тха, хІаьта Днепрал дехьадовлаш тІехХьара йиълагІа яр а йохайир. Батарея командира Даниьченкона пхьарсах чов йир. Госпитале Іовижа везаш дар гІулакх. Цигара арадаьлча юха а батарея командиралла хьожаву Леонид Михайлович. Цул тІехьагІа из оттаву дивизиона командира заместителалла. ХІаьта кастта дивизиона командиралла а оттаву из. Цун дивизион хул Сталинград бахьан тІемаш деча дакъалоацаш. Цу хана капитан вар из. Цул тІехьагІа керттерча командование резерв хиннача 675 артиллерийски полка командира заместителалла хьожаву из. Фронта цхьан участкера кхыча участке дІа-хьа хьежаю цар полк каст-каста. Из дора дукхагІа из эшаш моттиг нийсъелча. Цул тІехьагІа стрелкови дивизена чуйоагІача полка командиралла оттаву из. ХІаьта 1943 шера июнь бетта цІаьхха Москве дІа а вийхе командирашийчбеча курсашка преподавателалла хьожаву из.

Цу ханна мара хац Даниьченкона ший дезалах хиннар. Сесаги ши йоІи Саратовски областе баха дІабахар. Леонид Михайловича уж ше волча Москве хьабоалабу, курсаш йистеяьннначул тІехьагІа фашистех мукъаяьккхача Конотопе дІабуг.

Из фронте юхакхьачар 1944 шера декабрь бетта. Сандомирски плацдарм оалача моттиге лаьттача дивизена чуйоагІаш хиннача цхьан полка штаба начальникалла хьожаву Даниьченко. Висло-Одерски оалача тІема операцена юкъе дакъалоацаш хул. Дукха юкъ ялале из хьожаву танкашта духьала йолча артиллерийски полка командира заместителалла. 68 армеца Берлина гаьна йоаццаш тІалаташ яр из полк.

...ТІом чакхбаьнначул тІехьагІа Даниьченко эскаре гІулакх деш хилар. Отставке вахачул тІехьагІа массаза ваха Грозне сецар из. Моастагічох латаш майрали къонахчали гойтарах цунна еннай Даймехка тІема цхьоагІача степена 3 орден, ЦІеча Седкъа орден, шийтта медаль.

В. ЕГОРОВ,
ТІемен къахьегамен ветеран.

Ленински комсомола 70 шу дузаш

Къонахий болаш цІабаьхкар

...Афганистана къулбамалхбоалеп оагІорахьа улл Кандагар яха провинци. Дукхха шераш хьалха санна шортта дода Аргандаб яха хий. Хишта довзаш наьха хьашташ, цар шоай законаш да.

Довзонга кхача 60 километр я укхазара. Цул дехьа Пакистан я. Цигахьара хьачуух душманий бандаш, хІаьта гІелали кънзали яхь маьрша баха гІертача афганцашка — доаду бераш, истий, боккхий нах, цІераш етташ йоагаю школаш, кхыйола машаре объекташ.

Сатийна я бІаьстан бийса. Ахархошка сатийна наб йітара ший массазарча «балха» йода советски десантно-штурмовой батальон, е вешта аьлча, советски кагирхой-интернационалисташ.

ЦІаьхха Тихибах яхача кишлака юхе кхоачача хана бийсанара сатем боабу гранатометийн минометийн таташа. Из да вай бІухой кІийлен тІа нийсбеннaлга. Дорхбенна лет десантникаш шоай вахаре хьалхареи тІехьареи тІом из болаш санна. Кхо сахьат кхо минот санна сиха чакхдоал. ЦІаьхха тІалатаро котало яккхийтанзар душманашка. Бандацара боа ца беш бисараш сихха лоамашкахьа тІехьашкабовл. Атта хиланзар из тІом. Шиъ тІема новкъост вийр батальонацара...

Афганистане шоай интернационални дехкар дІаденна цІабийрзараш кІезига йистхилар долаш, кІаьддбенна нах хург ма бий, аьнна, хеталора сона. Уж уйлаш чехка дІаяйра, сайна духьалбоагІа белабенна, тІах аьнна кагий нах бІаргабайча. Уж шаккхе а Руслан яха цІераш йолаш ба. — Мадагови Хажгеряеви. Шаккхе а Старая Сунжа яхача юртара ба. Шаккхе а комсомольцаш ба. Цхьан батальоне гІулакх деш хиннаб. Цу шиннена а Афганистане денали къонахчали гойтарах медалаш еннай: Мадаговна — «За боевые заслуги». Хажгеряевна — «За отвагу».

Цхьатарра оамалаш йолаш бац уж. Хажгеряев ЦІенхаштта къамаьл даа тІера ва, хІаьта шоллагІвар сакъердамен іохь тІара массаза а велавеннеи ва.

Къамаьл хаттарийн жоцийн хьисапе дІадоладу оаха.

— МалагІа я тІем тІа эггара гуш йола белгало?

Хажгеряев: — Кхеравалар.

— ЦІаккха а моттарий шоана тІом тІехХьара хург ма бий, аьнна?

Мадагов: — Доккхала ала яхац аз, бакъдар аьлча, атаке водача хана кхерам хоалацар сона, еррига а уйла моастагІчоа тІакхачари из хІалаквелгеи яр. Цу хана деррига а дицлу, духХьал цаІ дус — хьох тийша деррига гІулакх хилар.

— Оалаш да каст-каста валар бІаргагуш хилча цунга дІаІам аьле?

Мадагов: — Малав из яхар?

Хажгеряев: — Моастагічун валаро-м духха саготдайтацар.

— Фу бІаргагора шоана гІанахьа гаьнарча Афганистане?

Хажгеряев: — Сона цкъа гІанахьа духьала дера тхоай цІа, доккхача истола гонахьа багІар нана, вежарий, йижарий. Саг йистхилацар царех, беррригаш а кІирбенна, сона бІарахьежаш бар, хІаьта со цецвувлар цунах... Сомаваьлча казарме вар со. Дукха иллар юха наб ца кхеташ,

Мадагов: — Цу шин шера гІанахьа хІама духьалданзар сона. Хала ди чакхдаьннначул тІехьагІа наьна, даь сибаташ дагалувцар аз бийсан уж гІанахьа сайна духьалбахкарга догдоахаш. Вешта фу наб хулар цох бийсан мичча хана реактивни снарядаш шок етта йолаелча «Тревогагіа» гІетта дезаш хилча.

— Сенах лаьца яздора оаш цІагІарчарга?

Мадагов: — Письмош яздара дукха тІера вацар со. ХІаьта яздеш хилча бакъдар алацар. Деррига а дика да, укхаза кхераме я, яхалга, даьсса хабараш да, маьрша а дожаш тхо цІадоагІаргда, яхаш яздора. Нийса хургдацар цІагІарчарга саготдайтар:

Хажгеряев: — Бакъда, цІагІарчар тхо диц-м дицар. Цкъа Русланага 20 письмо дера!

— Шоанен (Афганистане ца хиннача) шун ханначарнен юкъе эргалонаш йий?

Мадагов: — Яц. Бакъда, цига оаха яьккхача хана укх Руслана оамалах ца кхеташ цІа-м вера со — яхаш вел из.

— Мичахьа я сага халагІа: тІем тІа е гражданке?

Хажгеряев: — ТІема законаш мел къиза дале а, чоалхане дац: хьона хов моастагІа мичав, доттагІа малав. Хьай де дезар а дика кхетаду Іа.

— Афганистане хиннача новкъосташца бувзамаш лоаттадой оаш?

Хажгеряев: — Лоаттаду. Шу дала доал тхо цІадаьхка. Бизза кІантий болаш чакхбаьлар Аргунера Арцухаев Альманзор, Ермоловкера Джамбулатов Балавди, Шелковскойра Молочков Володя, Грознера Фысенков Игорь, Закан-Юртара Чукуев Ваха, Гудермесера Макаев Ювсап... «Афганистан» — из тха пароль я.

— Фу Іомадир шоана Афганистано?

Цу хаттара шинна а Руслана цхьатарра жоп делар: — Вахара хам бе, вахар деза, зехьа ха ца йоае.

Мадагов Руслан эскаре гІулакх де вахалехьа Грознера № 4 йола ПТУ а яьккха автослесара говзал карарзаяь вар. «Юбилейный» яхача совхозе Т-40 яхача цІенача трактора тІа болх беш ва хІанз. Хьайбашта доакъар тІаувзаш ва из хІанз. Комсомола комитета юкъарча вахаре а хьинаре дакъалоацаш ва Руслан.

«Хала дий? — хетт аз.

— Атта наькъаш лехац аз, — йоах цо.

Хажгеряев Руслан Грозненски аьшкбетонни конструкцей заводе къахьегаш вар эскаре вахалехьа. Дего къоабалъеш техника хиннаяле а эскарера цІавеначул тІехьагІа іохХьанца ше хьалха болх баьча предприяте юхавера из къахьега. Болх бешше а автошкола яьккхар. ХІаьта хІанз дукха ха йоаццаш «Чечнингстройтранс» объединенена чуйоагІача № 2 йолча АТХ водитель волаш болх беш ва. Массехк бутт хьалха шийца цхьан классе деша яьгІа Шайкаева Зоя йоалаяьй цо.

ХІаьта Мадагов Русланах хІанз а безам хьохкабеннабац. Цу хьакъехьа шийца къамаьл дича а чІоагІа цІийлу из.

Шаккхе а Руслан къахьегама дезале хьалкхийнав. Боккхий бац уж. Цхьанне 21 шу, шоллагІчун — 22. Цхьан ханна дукха а кІезига а да из. Дукха да царна вахаре дикка хІамаш хІанзле бІаргадайна доландаь.

Т. ЭЛЛИНА.

ПОДРЯДАХ ДАЬННА БЕРКАТ

Гудермесски района агропрома диспетчерске хIара дийнахьа хIара совхозе баьча балха итогех сводка оттаю. Цунга хьежача гучадоал «Кошкельдинский» совхоза хьайбаш леладераша шура яккхара а из паччахьалкхенна дIаялара а планаш кхоачаш ца елга, хIара Iаттагара йоакхха шура а соахкарчул кIезигагIа я укхаза.

Фуд бахьан? Цунах дар ха безам болаш цу совхозе долх тхо.

— Итт сахьат даьнна ха я. Кулгалхоех конторе боахама профкома председатель У. Эльмурзаев мара коравинзар тхона.

— Совхоза директор а специалисташ а кхашка, фермашка, кхыча производственни участкашка болх мишта дел, из тоабара наха фу эш хьажа дIа-хьа бахаб. ХIаьта, сона хетачогIа, хIанз шура соахкарчул кIезигагIа йоаннх, планаш а кхоачашъюлац, рационага хьежжа доакъар ца луш Iангара доахаш доахан кхьабандаь, из бахьан долаш гIелденна уж хIанз мара меттадоагIаш доацандаь. Иштта, из тIадоагIача шера нийслургдоацаш низ дIакхоачар деш да хIанз. Цунах а доакъар Iалашдеш беча балхах а тха керттерча агронома Л. Исхаджиева дувцаргда шуга. Арендни подрядагIа доакъар Iалашдеш йолча Арсанукаев Ахьъяда кулгалдеча бригаде коравергва шоана из, — аьлар У. Эльмурзаева, оаха даьча хаттарашта жоп луш.

Цо йийцача бригаде долх тхо. Айеннача машин хьалъяьлча цIаьхха хьагучадоал баьццарча форда санна латта люцерна кхан цу тIа гIолла лела техникеи.

У. Эльмузаева аьннача тайпара, совхоза керттера агроном цу кхай тIа деча балхашта кулгалдеш вар.

— Фу де лаьрхIад оаш хьайбаш Іангара дахара укх шера тоъал доакъар Іалашдара? — хаьттар оаха цунга.

ПланагIа 725 тонн йол, 2880 тонн силос кийчье езаш да тхо, — аьлар агронома. — Вешта хIара хьайбана лаьрхIа 24 центнер доакъара единица Іалашъе лаьрхIа да. ХIанзле 280 тонн гаргга йол яккхай, 600 тонн совгIа силос еллай. Тхона хетачогIа, цкъа хьекхача люцернах 700 тонн йол кийчъе вIаштIехьдаргда тха. Шу долалуш цигара оаха планагIа яккха лийрхIар а 320 тонн мара яцар. Иштта дика тIаяьннай укх шера люцерна. Вешта из диазза хьакха йиш хургйолаш гIулакх дергда оаха.

Цо аьннача тайпара геттара листа, дакха дегIаеннай люцерна. Дозалах кIезиг-дукха лаьтта йижа из, хьалъай а яь, йистача метрга кхоачаш лакха я баьцовгIаш. Цудухьа шорттига мара дIайохалацар кхай тIа гIолла буц хьокхаш йола Калаев Іале делаю агрегат. Люцерна доккхий касараш дувш цунна тIеххьа.

Иштта дика люцерна хьувкъае гIерташ агротехнико дIадехачох оаха ца деш хIама дитадац, — йоах Арсанукаев Ахьъяда, — Масала, соахка гурахьа из Іан кIала яхалехьа, минеральни удобренеш а товсаш шозза хий техар. ТIаннха из болх бир апрель бутт юкъехоачаш а. Цул тIехьагIа новкъостал дир хаоттамо а. ДогIаш дийлхар.

— Соахка доакъар Іалашдеш йиш яцар иштта болх вIаштIехьбаннха? МалагIча гIулакхаща новкъарло йир шоана доакъар тоъал кийчде?

— Бригадни, хьисапе, кхай тIа даьчох нарядаш а язъеш, бора болх наха соахка доакъар кийчдеш, Хьувкъам алсамбаккхара башха йоаккхо йицар цар цу хьале. ХIана аьлча, из дика хилча а е ца хилча а цхьатарра дар царна, е дукхагIа а е кIезигагIа а хургдацар, лургдола ахча. Из бахьан долаш керттера лоархIар цар нарядех дIаязбаь болх алсамо хургболаш, сиха трактораш лехкаш, дикал теркал а ца еш дукхагIа болх бар. ХIанз, арендни подрядагIа кхаьхьа даьлча гIулакх кхыча тайпара да. Іа мел сиха трактораш лехкарах, хьувкъам ца хилча ахча а хургдац. Цудухьа кхай тIара чуэцар ма хулла дукхагIа хилийта гIерт а хIаравар. Цу гIулакхо тIахьожам лоаттабе ца безаш, чIоагIийр наьха къахьегама дисциплина.

— Фу ду оаш доакъар кийчдарга дIадодар лохдара?

— Цкъа-дале, бригада собране баьча соцамагIа соахка ялх саг мукъавалийтар оаха бригадера. ХIана аьлча, нах дукха бар, хIаьта хьаде дезар тха коллективе цхьайтта сага тоъал мара дацар. ШозлагIа-дале, эшаш йоаца техника а дIаяьккхар бригада баланса тIара. ХIаьта укх шера доакъар даккхарга дIадодар лохдара новкъостал хаоттамо а дир. ДогIаш децаре кIезигагIа дале кхы а кхозза хий тоха дезаш хургдар тхо, — аьлар вела а венна А. Арсанукаева.

Касарех улла люцерна кIезиг-дукха йокъаелча хьа а йице, лафеташ тIайотт ший копнитель - подборщик а ца Эльмурзаев Шамила. ХIаьта фермера хьавенача механизатора ший трактора тIехьашкара яьсса лафет дIа а яьккхе, Шамила хьалийзар тIехьа а тессе юха сиха ферме дIаводар. Цу гIулакхо вIаштIехьдоалийт зехьа ха ца йоаеш овсаре болх бе. ХIаьта кхай тIара йол дIакхухьаш боахкарашта юкъе яьржача яхье хьалха Исаков Лом-Іалин Халимов Турпал-Іалин ва.

Люцерна чуийца мукъадаьннача кхай тIа. хьалха минеральни удобрени а тессе, цу сахьате хий тоха доладу Эзерханов Рамзана, Дибиров Ибаде, Абдурахманов Межеда.

— Доакъара свеклаш а я тха совхозе дIайийна. Уж дезала подрядагIа лелае дIанийцай. Я. Арсанбаева, В. Абдурашидова, Ш. Абдулкадировас, Р. Шапповас, кхычар. Цар дош деннад хIара гектара тIара 500 центнерал кIезигагIа йоацаш доакъара свеклаш чуя. Дукха ха йоацаш хьежав со цар доал деча кхашка. Оасарах цIена долча кхашка, из болаш дIеrIайоагIаш яр из культура. Лоацца аьлча, доакъара культураш лелае а подрядни коллективашка дIаеннадаь, хьайбаш Іангара дахара укх шера кхоачам боллаш доакъар Іалашде карагIдаргхиларах шеко яц са, — йоах агронома.

М. ХАМАТХАНОВ.

ДАЬ ЛЕРАГIА

— УшаевгIар бовзий шоана? — аьнна хаттар дича Веденски районерча Элистанжи яхача юртарча наха жоп лу.

— Ширвани-м вовз «Прогресс» яхача совхозе тракторист вар вечий из. Из ца вовзаш малав тха юрта. Дика саг, толашагIа вола механизатор ва из. Цун-м кхо вой а кхийнав.

ХIанз укх сахьате УшаевгIар совхозе механизатораш ба. Даи кхо вой совхозе, юрта, цул арахьа дика бовзаш ба. Механизаторий дезал оал царех.

Дезала да — Ширвани 50-ча шерашка волавелар трактористалла болх бе. Цу балха волаш дIанийцар из коммунистий мугIарашка. Цун къонгаш Хьамзат, Хьамид, Валид школе дешача хана дIанийцаб комсомоле. ХIаравар итт класс яьккхачул тIехьагIа венав болх бе. ХIаране ше Іомаяьй механизатора говзал. ТIаккха царна из езаялийтар, уж нийсача наькъ тIа баьхар малав хара дукха уйла е езац.

Щоай даь, гIорваьннача тракториста, коммуниста Ширване лерагIа боагIа къонгаш. Цар шоаш бизза кIантий болга дIагойтад Советски Эскара мугIарашка гIулакх деча хана.

Совхоза, бригада кулгалхоша шоаш дIахьожабаьччча участке духьале йоацаш дIаболх уж. Оаха ер дергда, вож дергдач, яхаш, балхаш хержац.

Ханага диллача Хьамид юкъера ва вежарех. Цкъа хьалхагIа цунах лаьца ала лов. Лаьтта оахаш, макхаш доахаш, ялат дIадувш, хьу кийчъеш, гIишлошъеча материалаш хьатIаувзаш — го йиш я Хьамид. Из деррига балхаш дика деш хьавоагIа из.

...Соахка дар из. Ка бола ялаташ чудерзаду ха яр гарга кхоачаш. Хьамида лайра ялат чуэца комбайн ше тоа а яь, цунца болх бе, шийна фу карагIдоал хьажар духьа. Бокъонца кIи-марс чакхбаллалца ка бола ялат хьокхаш болх бир.

Боахаме кхоъ комбайнер вар гурахьа дийна ялат чудерзадеш. Царех цаI вар районе а цул арахьа а дика вовзаш вола говзанч-механизатор Файзулаев Нажиб. ШоллагIвар а вацар кIезига опыт йолаш. ХIаьта цу шиннеца яхье ваьнна болх беш вар Хьамид. ХIаьта кот а ваьлар.

Из толам баккхарах из даькъала вийцар совхоза дирекце, парткомо, профкомо, ВЛКСМ комитето, новкъосташа. Мишта вацар из даькъала, республике а цIи хеза болча комбайнерашта юкъе социалистически яхье хьалхара моттиг цо яькхха хилча!

Шоашта карагIдаьнначох цIаккха а тоъам беш оамал яц УшаевгIар дезала.

Комсомола комитета секретара А. Арцуева а бокхагIа болча новкъостийн а къамаьл хилар кхаь вешийна укх шера бIаьстан юхьхье. Элистанжера Ведана бодача наькъа йистерча кхай тIа цар дезала подрядагIа хьажкIаш хьалкхеяра къакъехьа. Ръза хилар УшаевгIар. Шоай да Шиванн керте а волаш, дезала подряд хьайир. ХIаьта из болх «Белорусаш» яхача трактораща булургболаш а ба. ХIанз хьажкIашта оасар деш ба УшаевгIар.

Духьал цхьан производстве хадаш дац вежарий УшаевгIар къона вахар. Массарел зIамагIа вола Валид комсомольско - кагирхой коллектива групкомсорг ва. Хьамид цехови комсомольски организаце бюро член ва, хIаьта Хьамзат моллагIа а шийна тIадилла декхар кхоачашде кийча вола комсомолец ва.

А. ХИЗРИЕВ,
«Колхозни вахар» яхача Веденски районни газета болхло.

1988 шера март бетта американо - советски торгово - экономически советен «Совам» яхача фирмен новкъосталца Москве «Лай-Кор» яхача американски фирма приборий выставка чакхъяьккхай. Цига фирмаси К. А. Тимирязева цIерагIча юртбоахама академен советскии американскии Іилманхоша цхьана тохкамаш деча фирма Іилман оборудованех пайдаийбарах йола соглашени яьй. Шин мехкарча Іилманхоша къаьстта теркам тIаухийт юртбоахама культурай продуктивность лакхъеш йола фотоегуляторашь юкъе а кхувлаш баьцовгIаш хьалкхеечара фотосинтеза процессашта.

Цхьана болх беча хьалхарча этапе (27 мае денз 3 июне кхаччалца) фирмас ТСХА баьцовгIай морфо - физиологически параметрашта регистраци еш йолча приборашца болх бе Іомабаьб советски специалисташ. ДIахо хьахиннача хьокхамашта цхьана обработка е, Іилман семинараш чакхъяха еза.

СУРТА ТIА: фотосинтеза интенсивность белгалйоаккхаш ба американец Ремер Стиви (аьрдехьа) аспирант Ольчев Александри.

И. ЗОТИНА сурт.

ТАСС фотохроника.

ДОАЗОЛ ДЕХЬБАРА

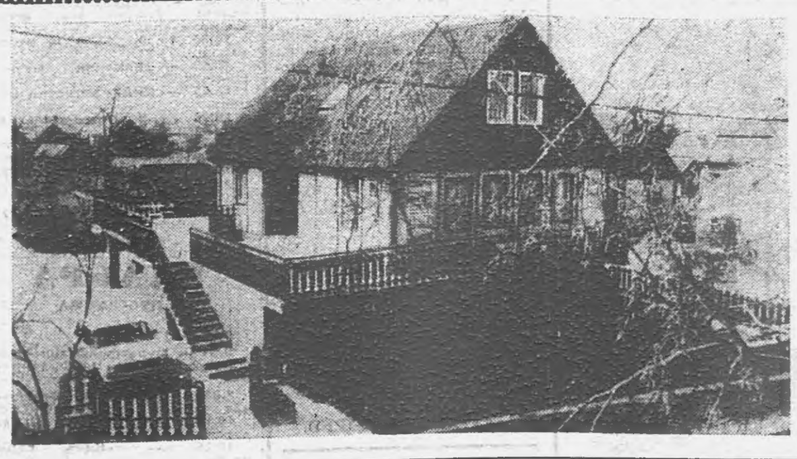

ВЕНГРИ. Кховзтиъа дийнахьа каменщикен плотникен новкъостал а деш укх тайпара ца де йиш я, нагахьа санна, цо Рацкеверча гIишлон кооперативера цIен оагIонийн, тховнен кийча вIашагIхотташ йола деталей комплект эце. ЦIен чура майда 82 квадратни метр хул, хIаьта из тховна помещене чотагIа кхы а дукхагIа хилийта йиш я. Аьхки а Іай а чуваха йиш йола из капитальни сооружени традиционни хьисапе хьадаьча цIенал дикка дарегIа я, яхаш хоам бу МТИ агентствос, дешархошта республика индивидуальни цIенош дара даькъера кердадарех дувцаш.

МТИ—ТАСС сурт.

Дунен лоархIам бола фактор

Америке бийсана ши сахьат даьннадар Москве КПСС XIX Ерригсоюзни конференци болх бе йолаеннача хана. Из ишта дале а Сиэн-эн яхача телекомпане йолайир съездий Дворепера лухьалара репортаж. Сел бийса яхача хана йолайир, хIана аьлча, дукха американ наш ловш бар наб йой а «КПСС XXVII съезда решенеш кхоачашъяраш перестройка кIоаоъяра декхарехи» яха М. С. Горбачева докладага цо из еннашча хана ладувгIа. Сел чIоагIа вай конференцена хьашт долаш, тепкам тIабахийта цига дувцар дуд ха гIеташ алхха США хинна Іийнаяц, кхыдола мехкаш а хиннад. Доазол арахьа нийса лоархI. советски коммунистий форумо перестройкана керда йоккха пIцульс лургья, из юхаластавйоацаш хулийтаргья.

Дукха ха я Советски Союзера перестройка дунен лоархIам бола фактор хинна гIаэтта. Из ишта хилар бакъдо XIX партконференгена йолча дунен халкъашта юкъерча Іалаьмате дукхача отиликаша. «Нью-Йорк таймс» яхача американски газето ший редакционни статья тIа белгалдаьккхад, «Советски халкъ а деррига кхыдола дуне а ладувгIаш хилар Москверча партийни форума итогаш мишта хургьл-теш». яхаш. ЛадувгIаш хинна ца Іеш, Іатох «Тудей» яхача английски газето шийгара, «тогдохаш а ба «ший реформай план чакхйоаккхилг тIехкхоачашдерда Генеральни секретара М. С. Горбачева, хIана аьлча духхьал дунга дувзаденна да халкъашта юкъерча машара эггара дикагIола вайна довзаш дола доаллохар» аьнна.

ХIанз массанешта, кхыметтел тоалургбоацача скептикашта а гуш да. перестройка — из реальность йолга, из хьалхашкахьа дIаяха ца Іеш. хIанзде а кхыча горизонташка яьннай, кхыйола параметраш каверазаьй цо. Іалаьмате чIоагIа нийса да перестройка кхел дунен кхелашна довзаш дола английски газете. Перестройка ерригача планетана еннай вай мехкарча арахьарча политика ларда тIа латта керда уйлаш. 2000 шерага кхоаччаш ядерни гера этапегIа дIадаккхара программа, деррига чулоацаш йолча кхерамазен система, шийна бакъахьа хеттар харжа бокъо хилаш, хьаштий баланс. «Юкъаръевропейски цIа», азиатско-тихоокеански регионерча гIулакхашка перестройка яр. оборонана кхоачам хилари наступательни доктринан, къамий а регионални а кхерамзле чIоагIъярга бода нижъ санна герзаш Іоадара боарам лохбар, наьха территорешкара бIуи базаш юхарайоахилга, тешам чIоагIбара ду гIулаккхаш, дунен халкъашта юкъера экономически кхерамзле, юкъарчал доацаш дунен политикана Іилман авторитет юкъехьолга санна йола керда политически уйлаш хилар бахьан долаш оттаяь йолча цу йоккхийча идеяша дIалаьца да ядернии экологически кхерама кIал латташ хиларо саготдайташ дола дуне ма дарра кхетадар.

Советски перестройка — болх беш йола ленинизм, Снйлахь - боккхача Октября гIулакхи идеалаш духьал дIаходахьар да, — иштта мах бу социалистически содружества мехкашка, дунен халкъашта юкъерча коммунистически болхлойи боламе вай мехка революционни хувцамаш дIачIоагIдаьча XIX партконференце балха. Социалистически паччахьалкхений кепайоазоно белгалдоах, СССР-а карагIдаьннараша социализма, машара, социальни прогресса низаш лебадара, деррига дунен боараме кердалонаш яра гIулакх деш хилар.

Кхыметтел влиятельни долча, социализмана идеологически геттара гаьна долча гIозарашка а вIаши юкъера гIулакхаш кхетадеш пхьана дахаваш цхьана гIулакхаш леладараи кийча хилара кIезига а йоацаш потенциал хьалхьоаяьй советски перестройка. ХIаьта тахан XIX партконференцена комментарещ еш, Малхбузен кепайоазоно язду, духхьал на бахьан долаш, хIанз тIема кхерам юхататта мегад, яхаш. Цунна дола тешал да, белгалдоах дуккхача комментарешка, дунен халкъашта юкъера вахар конфронтацегара цхьана гIулакхаш леладарга, дIаюха леладер кхетадарга, хьадда результаташ хила йиш йолча, эггара хьалхарча аргIагIа дукха нах хIалакбеча герза хьакъехьа а йолаш, переговораш ярга кхачар санна йола хIанз дунен тIа белгалъяьнна тенденциеш. ЧIоагIа раьза ба советско-американски гIулакхаш дикка тоадалара. ЧIоагIденна дIаэттад гаьна кхетар юкъерча боараме а кIезигагIа а дола ракеташ дIаяхара хьакъехьара Договор. Дийнъеннай юкъаръевропейски процесс паччахьалкхенашта юкъерча а общественни а боарамашка.

Цхьайолча комментарешка белгалдоах, XIX партконференце хьахьонхаш ма хиллара, вай перестройка йохае гIерташ Малхбузехьарча цхьаболча деятелаша гаьнардар ца гуш увттаеш хинна расчеташ гIомар тIа яь бIоалгIанг санна хинна хилар. ХIанз дерригача лучен тIара нах йинза таро йолаш хилар советски дунен халкъашта юкъера политика цIаккха а хинна тайпара чурча политикана, воай мохк эргабаьнна тоабара хIама хьанхоллаш беча балха низ тIаберзабе вай хьаштолаш хиларна белгалбоалаш хиларах теша. Духхьал из баьхан долаш вайна эш чIоагIа машар, дунен халкъашта юкъера гIулакхаш хургдар ховш хилари конструктивни лостам болаш хилари.

Цу хьалашка Малхбузен паччахьалкхен деятелаш а балац вай мехка хулаш латтача процессех йолча шоай уйлашта коррективаш юкъе па йихьача. Массанена а, масала, ховш да. кхетадеш а да, США президента Р. Рейгана ЦIеча майда тIа дуйхача хана хьалхашка «зулама империя» санна Советски Союз ше лоархIаш хьалха хинна хиларах юхаволаш къамаьл даьлга. Укх деношка канадски журналисташта интервью лучу хана из шийна лагадохийтача по ъинад: «Аз бокъонца лоархIа а лоархI хувцам хинналга, из деррига гласности перестройкеи йолга, сайта хетаъ чIоагIдар духьа, из социалистически система дIаяккхара дола декхар хьалхашка лоаттадергдоацаш аз гийнад «Перестройка» яха Горбачева книжка, цхьабакъда цар, шеко а йоацаш, шоашта хьалхашка оттадаьл халкъа йоккха паргIато хилийтар, бIарччача а абсолютни а правительственни управленена бе йоаллаш йоаца экономика хьаяр санна дола де леохIараш». Американски президента хетачогIа. вIаши дага а даьнна барт бе йиш йола а цаI шоллагIчунца товш хилара тароний боарам белгалбара дола а доакъош къоастадара кхоачам хиллал бахьанаш долаш да.

Цу президента къайла кхахьац антикоммунизмана ше тIехьа волга, Советски Союзах «зулама империя» лоархIий Іа, аьнна шийга хьаттача «лархIаш», яхаш къаьгга жоп цо тахан лой а. ТIеххьарча хана мел дукха реализм президента хьагайта яле а, бIарга ца гуш дита йиш яц хьалха а санна «шийлача тIема» шерашка белгаларча американски политически гIозарашка хьахинна йолча стереотипашта караваха волаш ферение

ЛИТОВСКИ ССР. «Витурелис» яхача каунасски берий беша дика хІама бІарга ца гуча берий бІаргашта долча лазаршта профилактика яра, бІарга сана дефекташ йолча берашта интенсивни дарба дара тІехьа къахьегаш дуняа болх бу. Педагогий, медикий коллектива лерхІар—деррига берий бешара бераш тІехьаГІо юкъерча образовательни школай дешархой хулга вІаштІехьдаккхар.

Берашта лазаршта дуйхьала латта новкъостал ду тІатеІІа физкультура еш хиларо. «Витурелисе» бассейн, спортивни зал, берий беша здане бельэтажа тхов тІа спортмайда я.

СУРТА ТІА: иштта «Витурелисе» лаьрххІа гимнастически снарядаш я.

Г. ШЛЕВИСЕИ,
К. ЮРЯЛЕИ сурт.
ТАСС фотохроника.

БЕРИЙ ФОНДЕ

Грозненски районе Чаьчече хилар цу юртарча берий, ансамбло оттадаь концерт. Концертага хьажа баьхкар юртара нах, кагирхой. Безаме, сакъердаме, наьха самукъа доаккхаш яр из сайре.

Бехтокхаме а хеташ, цу деношка болх бир ансамбла кулгалхоша Р. А. Амерханова, А.-В. Домкаева, культура ЦІен директора С. Абдулсаламова.

Цу концерте хьагулдаь 200 сом ахча В. И. Ленина цІерагІча Советски берий фонде дІачуденнад.

Концерт чаккдоалаш Советски берий фонда председателе заместителе Л. К. Кржижановскаяс доккха баркал аьлар концерта доакъошхоша, царна дукха зизаш а делар.

Х. БОГАТЫРЕВ.

ЦІейна хетаяь яхьаш

ХІара шера, Шали — Гудермес наькъа йисте чахйоах республикански «ЦІеча жарга» обществас дІаьхьошйола санитарни дружинашта юкъера яхьаш.

Укх деношка Іалам сомадаькка, гулъелар шоай районашка хьалхара моттигаш яьха сандружинаш.

— Таханара яхьаш хетаяь я «ЦІеча жІарга» общества 70 шу дизара, — аьлар цун председателе Албогачиева Мухьмада Марета. — Ше хьахиннача хана денз советски «ЦІеча жІарга» обществас хьинар кхо ца деш, ший керттера декхараш кхоачашду. Традиционно чахйсахача яхьаша гойт тха сандружинаш говзал, эшача метте шоай оагІорахьара наха гІс де кийча болга. Цул совгІа, укхаза гучадоал сандружинаш кийчбеча даькъе дола кхоачамбоацараш, теркам тІаоза беза оагІонаш.

Этара хьалха командаша гойтара агитацеш дІаоттаю, шоаш чахйовла езача этапашка хьож.

МалагІа команда, малагІча районера я къоастаде атта да. ХІара команда ший дувхар дар. ЦІе-сийна форма ювхаш яр Шалински района команда. Іаьржа форме ювхаш я МагІалбикера яр, баьццара форма ювхаш, пилоткаш техкаш я «Красный молот» завода команда. Кагирхоех латт Веденски района сандружина Уж берригаш а «Прогресс» совхозе балха баьхкар соахка итт класс яьккхачул тІехьагІа.

Яхьаш торжественни, хьале хьайнйллар, судьяша, цига дакъа лоацараша рапорташ тийлар. Соахка котало яьккхача командаш викалаша байракх хьалъаййир.

Яхь йнъ этапах латтар. Укхаза цар новкъостал дора кІалбисача наха, шийна а унахочоа а противогазаш тІайохкар, лоархІам болаш я противогаз тІайоллаш йоаккха ха. Сандружинаш новкъа нийслу бактериологически химически герзаша бІехьяь зонаш. Цу зочашкара нах арабахар, царна хьалхара медицински гІо-новкъостал дар царна хьалхашка лаьтта декхараш да. Делкъа хана хьакхаьчар Назгановски района «Назрановский» совхоза сандружина. Цу лоархІамеча мероприяте дакъа лацара хайра кийчо яь яцар из команда, веррига ийс саг вар, хІаьта кхыча командашка дакъа лоацаш хиннача наьха боарамга диллача уж кІезига бар. Алхха из бахьан долаш яхье а айхха дакъа лаца йиш хиланзар цар. ХІаьта конкурсех дакъа лаца таро хилар цар. Назрановски командана юкъе белгалъяьлар Тутаева Фатима. Яхьа организатораша а судьяша а итогаш еча юкъа соревнованешка дакъа лоацаш хиннначар шоай низаца доккха ловзар оттадир. Тохаш фата, локхаш пандар бар, эрсий, вайнаьха ашараш иллеши доахар.

Жюри баьча бартагІа хьалхара моттиг хьожайир Грозненски района командана (газ чакхйоаха завод). Шоллагіа моттиг — Старопромысловски района («Трансмаш» завод). КхоалагІа моттиг яьккхар Ленински района командо («Красный молот» завод). Иштта моттигаш хьожайир гойтара агитаци кийчъярагІа а.

Р. МАНСИГОВ.

Белам а белхам а

КХАЙКАНЗА ВЕНА ХЬАША...

Хьалха тайп-тайпара зуламаш дарах кхозза набахта ваьлла, хІанз цхьаннахьа балха а воацаш, дер дайна лела СоагІапчара «дог майра кІант» Вельхиев Мухьмад, цхьан шушах кхоъ хеташ менна веха а волаш, шийна цкъа бІаргаяйна мара йовзаш йоацача Абдулмуслимова Аружан йолча наІарга вахар.

Ший наІарагІа хІама техача лора Аружана, шийгара медицински гІо-новкъостал эшаш вена саг ва мотташ, ниІ хьайнйллар. Бакъда, наІара тІехьашкара хьаша дика моташ-маьрша а цу тІа дог ураэтта а волга ше кхетадича из ниІ тІакховлг елар. «Аз па даьр хьан дергда, аз даьр хьан дохадергда» яха кеп этта волча Вельхиева низ котбаьлар. Тетта, цхьанна а хІамах ца кхераш, Аружан йолча чуваьлар. Цунна ховра укхаза болх бе хьахьожаяь из къона специалист ше цаІ яхалга. ХІаьта ше фу дергда ца ховш йисача Аружана йоахар:

— Харцахьа вена хила везаш ва хьо, новкъост. Хьона беза нах укх квартире бахац. ХІаьта ца бовза нах болча чугІертар хоза а дац хьона.

Кхайканза венача хьаьшо жоп делар:

— Со ях Іа. Со геттара нийса венав. Вешта, вар бахьан хьоцара денгара денга совбувла безам ба. Цудухьа кІезиг-дукха дикагІа мотт дІакарчаргболаш, дагара безам болчча тайпара дІабувцалургболаш цхьа «стопятьдесят» меннай аз. ХІаьта из малаграх Іа бехк боакхарг мичаб. Хьо сога маьре хьаяри аз къаракъ дитарн цаІ хургда. Цох шек яла езац хьа. Со аьннача дош долаш ва хьона.

— Фу дувц Іа, — аьлар пецъяьннача Аружана. — МалагІча безамах къамаьл хила йиш я цкъа мара бІаргА ца вайнача сагаца. Боккъала дІагІо укхазара, из мара кхы хьай гІулакх деце. Кхоана Іурра гІетта балха яха езаш я со.

Бакъда, хьаша цо дувцачох ца вашшаш, безамах дола илли даккха волавелар:

«Хьо йоаца дуне аьрга кхораш
Хьо йола дуне мІаьда кхораш».

Цкъарчоа цІен ниІ чурх дІакъовла велар из. ТІаккха цун дІагарга ваха датахьа цхьацца киловзалаш утттае волавелар. Цул тІехьагІа тІакховда хьежар. Бакъда, Абдулмуслимова ший дерригача деналца, кхалнаьха фийлалца цунна кІала ца йинса хьежар. ХІаьта цун из аьттув а баьлар. Аружана, хьаьшах кІалхара а яьнна, лоалахошка чуэккха вІаштІехьдаьлар. Вельхиев цІеношка гІолла из леха волавелар. ХІаьта из шийна кІалхаръяьнналга кхетадича лоалахарча Богатыревгіар квартире хІама етта волавелар. Цар чу ца витарах эгІазваха Абдулмуслимовай квартира ниІ мІарга теха чуяьккхар цо. Цул тІехьагІа, юха а Богатыревгіар квартире чугІерта волавелар из. Тхьовра хьалхе цу наІарах хІама еттача хана дов хилар кхераш кхалнаха юхабийтта маІанах, кхы тоха са а доацаш «хьаьша» духьалбахар. Бакъда, чураваьннача Вельхнева. Фусамдаьшта кхерам тІа а тувсаш, оашош дІахьулъяь Аружан хьаяь, яхаш цІогІа деттар. ТІаккха, ше яхар хургдоацалга хайча, из царех цхьанниена качвахар.

Бакъда, «дог майра кІант» милице болхлой бІаргабайча «хи чу никкхача котама» тара вийрзар.

Советски законо М. Вельхиевна диъ шера цу тайпарча хьисапе хьоашалгІа гІоргвоацаш никъ бийхкар.

М. БАРАХОЕВ.

СПОРТ

ВОЛЕЙБОЛ

1988 шера 28 июне г. Грозне ГНИ спорта Двореце чакхъяьннай маІача наьха командай Ерригроссийски студентий волейболах ловзаш котвалара йола ахканара яхьаш. Яхьашта юкъе дакъа лоацаш хиннай студентий 9 сборни команда. Краснодарскин Ставропольскин краяшкара, Курски, Белгородски, Орловски областашкара, Дагестански, ГІалмакхой, Къулбаседа ХІнрий, Нохч - ГІалгІай автономни республикашкара командаш.

Царех хьалхара ши моттиг яьккхача командашта Калуге Ерригроссийски студентий ловзарашка дакъа лаца путевкаш еннай.

Массадолча вІашагІкхетарашка кот а яьнна, Грознерча командас хьалхара моттиг яьккхай. Ерригроссийски студентий ловзарашка дакъа лаца бокъо а яьккхар. Уж ловзараш чакхдоал 1988 шера 7 июле г. Калуге.

Цига бокъо яккха лайзар Махачкалерен Краснодаренр командаш. Низ тІабахийта лайза Махачкалера команда котъяьлар, счет 3:1 йолаш, шоллагІа путевка а яьккхар. КхоалагІа моттиг Краснодарерча командана кхаьчар.

К. ЕВЛОЕВ.

Редактор
О. Б. ГАДАБОРШЕВ.

ТЕЛЕПРОГРАММА

5 ИЮЛЬ

ШИНАРА

I ПРОГРАММА

6.30 — 120 минут.
8.35 — «Кхыча балха діатІавахарца дувзаденна». Художественни фильм. 2-гІа серн.
9.40 — «Кердаданхара наькъагІа». Документальни фильма премьера.
10.30, 15.30, 17.00 — Кердадараш.
10.40 — Камерни музыка концерт.
15.45 — КНДР артистий концерт.
16.00 — Казахски телевидение программа.
17.05 — Фильм — берашта. «Удивительная находка, или Самые обыкновенные чудеса».
18.15 — Школа: хувцамий ха.
18.45, 22.55 — Тахан дунен тІа.
19.05 — Концертни студе Останкино поэтессайца Л. Васильевайца вІашагІнхетар.
21.00 — Ха.
21.40 — Перестройка прожектор.
21.50 — ЦТ. экрана тІа духхьашха. «Кентавры». Художественни фильм. (СССР, ВНР, ЧССР. Колумби юкъе а йолаш. 1977 ш.).

II ПРОГРАММА

8.00 — Іуйрийнара гимнастика.
8.20 — ДІалоих тульски пандарчий трио.
8.40 — Іилма-довзийтара фильмаш.
9.15 — Французски мотт. Іомабу 1-гІа шу.
9.45 — Фильм-берашта. «Дехке велар». 2-гІа шу.
10.55 — Французски мотт. Іомабу 2-гІа шу.
11.25 — Инде фестиваль СССР-е. Халхар дер Малавина Сарукам.
11.40 — «Пятницкера трактир». Художественни фильм.
13.05 — Кердадараш.
13.10 — «Новкъост секретарь». Документальни фильма премьера.
14.05 — «Киноафиша».
17.55 — Кердадараш (гІалгІай меттала).
18.00 — Фильм-реклама.
18.05 — «Дунен халкъашта юкъера хьаьа» (нохчий меттала).
18.20 — Документальни фильм.
19.05 — «Нохч-ГІалгІайче». Информационни программа.
19.20 — Нохч-ГІалгІай цементни завода коллективаца артистий вІашагІнхетар (нохчий меттала). Унх шера 6-ча июне хиннар кердадоаккхаш.
20.00 — Бийса даькъала хийла шун, бераш! «Ваьа бийса». Мультфильм.
20.15 — Ййга атлетика. СССР чемпионат.
21.00 — Ха.
21.40 — Перестройка прожектор.
21.50 — «Юрмала-88» яхача советски эстрадни илле йъонача исполнителий Ерригсоюзни телевизионни конкурс. Шоллагіа тур. Шоллагіа ди. Йистедаьлча (00.30) — Кердадараш.

6 ИЮЛЬ

КХАЬРА

I ПРОГРАММА

6.30 — 120 минут.
8.35 — Мультфильмаш: «Гіа», «Халахетар», «Цкъа Іуйрийна».
9.05 — Фильм — берашта. «За околицей драион» (ЧССР).
10.15, 15.30, 17.05 — Кердадараш.
10.25 — «Никъ берий клуб».
15.45 — Мехка телевизионни студей документальни фильмай премьера: «Форра тІара эпсараш» (Вильнюс). «Оренбургера петар» (Куйбышев).
16.20 — «...Яьхайтта шу даьннен боккхагІен».
17.10 — Эрсий культура хьаьаьннначара.
18.45 — Тахан дунен тІа.
19.05 — Мультфильм.
19.30 — «Позиці». Телехьажархой хаттаршта жоп лу КПСС XIX Ерригсоюзни конференце делегаташа.
21.00 — Ха.
21.40 — Перестройка прожектор.
21.50 — ЦТ экрана тІа духхьашха. «Кентавры». Художественни фильм (2-гІа серн).
23.00 — Баскетбол. Олимпийски хержа турнир. Малаьнах. Голландера трансляци. Перерыве (23.40) — Тахан дунен тІа.

II ПРОГРАММА

8.00 — Іуйрийнара гимнастика.
8.20 — Іилма - довзийтара фильмаш: «Гюстав Курбе», «Эрсий фарфор хургъя».
8.55 — Ерригсоюзни духовой орнестрий конкурса доакъошхой концерт.
9.45 — Немций мотт. Іомабу 1-гІа шу.
10.15 — «Ялхайттара баьннараш». Художественни фильм. 1-гІа серн.
11.20 — Немций мотт. Іомабу 2-гІа шу.
11.50 — «Зонтик для новобрачных». Художественни фильм.
13.15 — Кердадараш.
13.20 — Документальни фильмаш.
14.15 — Кердадоаккхача телефильма дийнахьара сеанс. «Тревожные ночи в Самаре». 1-гІа серн.
17.25 — Кердадараш (нохчий меттала).
17.30 — Фильм.
18.45 — «Фабрични марка сийна» (нохчий меттала).
19.15 — «Нохч-ГІалгІайче». Информационни программа.
19.30 — Тхо долча хьоашалгІа баьхка ба Комсомольск-на-Амуре яхача города драма театра артисташ.
20.00 — Бийса даькъала хийла шун, бераш! «Пони бегает по кругу». Мультфильм.
20.15 — Автоспорт. Европа чемпионат. Венгрера передача.
20.30 — «Ашарий киоск».
21.00 — Ха.
21.40 — Перестройка прожектор.
21.50 — Инде фестиваль СССР-е. Кремлевски съездий Дворече советсно - индийски цхьана оттадаь концерт. цхьана оттадаь концерт. Йистедаьлча (00.20) — Кердадараш.

7 ИЮЛЬ

ЕРА

I ПРОГРАММА

6.30 — 120 минут.
8.35 — Тюменски филармоне солистий концерт.
9.00 — Фильм-берашта. «Дымка».
10.05, 15.30, 17.35 — Кердадараш.
10.15 — «Гушдар — теша халадар».
15.45 — Музыкальни ганз. Э. Григен . Сибелиусен произведенеш.
16.45 — Курски студе телевидене программа.
17.40 — «Моаршал да хьога. музыка!».
18.25 — «ЖІалин циски». Мультфильм.
18.45 — Тахан дунен тІа.
19.05 — Даньа лоацараш. КПСС XIX Ерригсоюзни конференце делегаташца вІашагІнхетар.
19.55 — «Резонанс».
21.00 — Ха.
21.40 — Перестройка прожектор.
21.50 — «Балет. балет».
22.55 — «Камера дунен чу хьежи». Йистедаьлча — Тахан дунен тІа.

II ПРОГРАММА

8.00 — Іуйрийнара гимнастика.
8.20 — Іилма - довзийтара фильмаш.
8.55 — Е. Винокуров — «Цу походе со а вар». Фильм-концерт.
9.35 — Испански мотт. Іомабу 1-гІа шу.
10.05 — «Ялхайттара баьннараш». Художественни фильм. 2-гІа серн.
11.10 — Испански мотт. Іомабу 2-гІа шу.
11.40 — «Городаш шераш». Документальни фильм.
12.30 — Инде фестиваль СССР-е. ДІалоих Л. Субраманиама (Іюндарг).
12.50 — «Юртара сахьат».
13.50 Кердадараш.
13.55 — Кердадоаккхача фильма дийнахьа сеанс. «Тревожные ночи в Самаре». 2-гІа серн.
17.55 — Кердадараш (гІалгІай меттала).
18.00 — Фильм-концерт.
18.35 — «Іалам лорадар» (нохчий меттала).
19.05 — Киножурнал.
19.15 — «Нохч-ГІалгІайче». Информационни программа.
19.30 — «Мак» яхача операце йистедаларе.
20.00 — Бийса даькъала хийла шун, бераш!
20.10 — «Диалог». Кхоалагіа передача. (Телефонаш: 2-26-88, 2-01-55, 2-93- 92).
21.00 — Ха.
21.40 — Перестройка прожектор.
21.50 — «Юрмала-88» яхача советски эстрадни илле къонача исполнителий III Ерригсоюзни телевизионни конкурс. Шоллагіа тур. Йистедаьлча (00.35). — Кердадараш.

8 ИЮЛЬ

ПІАЬРАСКА

I ПРОГРАММА

6.30 — 120 минут.
8.35 — Мультфильм.
9.30 — «Даньа лоацараш». КПСС XIX Ерригсоюзни конференце делегаташца вІашагІнхетар.
10.15, 15.30, 16.35 — Кердадараш,
10.25 — Эрсий халкъа илеш діаоал Е. Устиновасн пандарчий ансамблом.
15.45 — Заманхочун сурт-смбат. Документальни фильмаш: «Вахар вахар санна».
16.15 — Фильм-концерт.
16.40 — Туркменски телевидене программа.
17.45 — «ХІана, сендухьа».
18.15 — «Іилма: теори, эксперимент, практика». Энергетика проблемаш.
18.45 — Тахан дунен тІа.
19.00 — СССР-е хиннна Инде фестиваль торжественно дІаьхьовлар. Советско-индийски цхьана оттаьлъ гала-представлени.
21.00 — Ха.
21.40 — Перестройка прожектор.
21.50 — Советско - индийски цхьана оттаьлча гала-представлене діахододар.
22.25 — «Взгляд».

II ПРОГРАММА

8.00 — Іуйрийнара гимнастика.
8.20 — Іилма - довзийтара фильмаш.
8.45 — Художниниех дола дувцараш. СССР халкъа художниниаш. С., Н. Ткачевгіар.
9.15 — Английски мотт. Іомабу 1-гІа шу.
9.45 — ДІалоих РСФСР заслуженни артиста А. Корсакова.
10.05 — «Ялхайттара баьннараш». Художественни фильм. 3-гІа серн.
11.10 — Мультфильм.
11.30 — Ангиийски мотт. Іомабу 2-гІа шу.
12.00 — «Спортивни арена». «Йовзаш йоацачун портрет». Документальни фильм.
12.30 — «Дега гІозале — илли». Фильм-концерт.
13.20, 22.30 — Кердадараш.
13.25 — Кердадоаккхача телефильма дийнахьара сеанс. «Тревожные ночи в Самаре». 3-гІа серн.
16.55 — Кердадараш (нохчий меттала).
17.00 — «Хала воаца саг». Художественни фильм.
18.30 — «Нохч-ГІалгІайче». Информационни программа.
18.45 — Киножурнал.
18.55 — «Перестройка — хано діадехар». Республика мебельщикий декхарехи проблемаехи (гІалгІай меттала).
19.45 — Бийса даькъала хийла шун, бераш!
20.00 — Футбол. СССР чемпионат. «Днепр» — «Зенит». 2-гІа тайм.
20.50 — Документальни фильм.
21.00 — Ха.
21.40 — Перестройка прожектор.
21.50 — Документальни фильм.
22.50 — Баскетбол. Олимпийски хержа турнир. Малаьнах. Голландера передача.

9 ИЮЛЬ

ШОАТТА

I ПРОГРАММА

6.30 — 120 минут.
8.35 — Илли оаг Т. Фидаровас.
8.55 — «АБВГДейка».
9.25 — Документальни фильм.
9.50 — «Вай декхараш».
10.25 — «Дунен халкъий нхоллам».
11.00 — Дай-ноаной ди — шоатта.
12.30 — ВЛКСМ 70 шу дизарга. «В огне брода нет». Художественни фильм.
14.00 — «Социализма мехкашка». Телевизионни журнал.
14.30 — Кердадараш.
14.40 — «Массанена а хІаранена а».
15.10 — «Цирка артисташ Ермолаевгіар». Фильм-концерта премьера.
16.00 — Баснетбол. Олимпийски хержа турнир. Малаьнах. Голландера трансляци.
17.40 — «Гушдар, теша халадар».
18.40 — «Дунен халкъашта юкъера панорама».
19.40 — ЦТ экрана тІа духхьашха. «Хьоалчагі бехке ду». Художественни фильм.
21.00 — Ха.
21.40 — Перестройка прожектор.
21.50 — «Юрмала-88». Йистедаьлча, кердадараш.

II ПРОГРГАММА

8.00 — Іуйрийнара гимнастика.
8.15 — Студе хьагойт...
9.10 — Цхьана товш йола оазаш: Г. Маркес. Произведеней оагІонашка гІолла. Пабло Пикасов — художник-коммунист.
11.00 — «УнахцІено» яхача программа кинозал.
11.50 — «Хьайбай дунен тІа».
12.50 — Компьютерцара диалог. 7-гІа передача. Телехьажархой наькъаташта жоп лу.
13.35 — «Ах бийса ялалехьеи ялчеи» (25 июне хиннар кердадоаккх).
15.10 — «Мужгий». Субтитрашца художественни фильм.
16.50 — «Сигала бессача озераша — вай истола тІа». Чиъаьрий доахачун Денга.
17.20 — «Халкъа творчество» (нохчий меттала).
17.55 — Футбол. СССР чемпионат. «Спартак» — «Динамо» (Минск).
19.50 — А. Глазунов. Концертни вальс.
20.00 — Бийса даькъала хийла шун, бераш! Мультфильм.
20.15 — Реклама.
20.20 — Спорти личности. «Истола кІала гІаш ухар тхо а». И. Моисеева берий школах.
21.00 — Ха.
21.40 — Перестройка прожектор.
21.50 — «Цвет корриды». Художественни фильма премьера.
23.05 — Кердадараш.

10 ИЮЛЬ

КІИРАНДИ

I ПРОГРАММА

8.00, 22.35 — Кердадараш.
8.15 — Ритмически гимнастика.
9.00 — Документальни фильм.
9.20 — «Спортлото» тираж.
9.30 — «Будильник».
10.00 — «ГІулаих ду Советски Союзаі».
11.00 — «Іуйрийнара почта».
11.30 — «Метаоттара наьнъа тІа». Чернобыла хроника (Киев).
12.30 — «Ашарий киоск».
13.00 — «Юртара сахьат».
14.00 — «УнахцІено» яхача программа кинозал.
14.45 — «...Яьхайтта шу даьннен боккхагІен».
15.30 — Ерригсоюзни газета дешарий конференци. «Литературная Россия» яхача «еженедельника авторащцен редколлегецен вІашагІнхетар.
16.45 — Фильм-берашта. «Нани массанена а».
17.50 — «Халкъа ашараш».
18.00 — «Дунен халкъашта юкъера панорама».

КІИРАНДЕН КИНОЗАЛ.

18.45 — Мультфильм. Документальни фильм.
19.40 — «Блондинка за углом». Художественни фильм.
21.00 — Ха.
21.40 — Чайковски веррига симфонеш. № 1 йола симфони.
22.45 — Футбольни обозрени.

II ПРОГРАММА

8.00 — Зарядка е діаотта!
8.15 — «Вай беш».
8.50 — «Анайист» яха киноальманах.
9.30 — Портреташ. Авваькума вахарн тарон.
10.30 — Іилма-довзийтара фильм.
10.55 — «Дунен гонахьа». Киноальманах.
11.55 — Дикача наьха вахар. К. А. Тимирязев.
12.30 — Саг. Лаьтта. Вселенни.
13.35 — «КВН». МГУ-и 1-ча Ленинградски медицински институтен командай вІашагІнхетар. (14 мае хиннар кердадоаккхаш).
15.50 — Эстафета. Физкультурно - спортивни программа.
18.00 — Хозачунга вуга наькъаш. Калинински картинни галерея.
18.30 — «Шолохов вайца ва». Документальни фильма премьера. «Даьхен хьамсара цІераш» яхача циклацара.
18.50 — Г. Свиридов — «Маленький триптих».
19.00 — «Машарах йола диалог».
20.00 — «Бийса даькъала хийла шун, бераш! «Приключения Лалена а Болена». Мультфильм.
20.15 — Реклама.
20.20 — Берлине хьоашалгІа. ДІалоихар пианист Хироко Накамура. (Япони).
21.00 — Ха.
21.40 — «Следствием установлено». Художественни фильм.
23.10 — Кердадараш.

РАДИОПРОГРАММА

5 ИЮЛЬ
ШИНАРА

7.45 — 8.00 — КПСС XIX Ерригсоюзни конференце делегата Мусхаджиевай коллективе. Хаоттам.
8.15 — Республикански газетий обзор.
8.25 — Передачай программа.
8.30 — 9.00 — Нохч-ГІалгІай музыка концерт.
9.15 — Эффективно пайда эца къахьегама ресурсех (нохчий меттала).
9.25 — Музыка.
9.30 — «Къона заманхо» (гІалгІай меттала).
9.50 — 10.00 — Дуне цхьан кІиларІа (нохчий меттала).
9.50 — 10.00 — Дуне цхьан кІиларІа (нохчий меттала).
15.15 — Передачай программа. Хаоттам.
15.16 — 16.00 — Юрта боахама болхлошта лаьрхІа концерт.
18.00 — Керда хоамаш.
18.30 — 18.40 — Хоамаш.

6 ИЮЛЬ
КХАЬРА

7.45 — 8.00 — «Мел доакъар іалашдаьд оаш? (нохчий меттала). Хаоттам.
8.15 — Республикански газетий обзор.
8.25 — Передачай программа.
8.30 — 9.00 — ДІалоих Л. Мусаевас.
11.15 — Могаду, хьаллоац. КПСС XIX Ерригсоюзни конференце материалеГІа (гІалгІай меттала).
11.15 — Музыка.
11.30 — 12.00 — «Тха доттагІ Іалам» яха радиожурнал.
15.15 — 15.45 — Концерт.
16.00 — Передачай программа. Хаоттам.
16.01 — Дунен халкъашта юкъера обозрени.
16.15 — 17.00 — Сайрийнара музыкальни программа.
18.00 — Керда хоамаш.
18.30 — 18.40 — Хбамаш.

7 ИЮЛЬ
ЕРА

7.45 — Юха а уззаш дегІаахар снхдар.
7.57 — 8.00 — Передачай программа. Хаоттам.
8.15 — Республикански газетий обзор. Хаоттам.
8.27 — Передачай программа.
8.30 — 9.00 — Р. Евлоевай иллеши ашараш.
11.15 — «Патриот».
11.30 — «Хьалхалаттараш». Корреспонденци (гІалгІай меттала).
11.40 — Керттера критери — продукце динал.
11.50 — 12.00 — Парте планаш — халкъа планаш.
15.15 — 15.30 — «Юртара вахар» (гІалгІай меттала).
16.00 — Передачай программа. Хаоттам.
16.01 — 17.00 — Концерт.
18.00 — Керда хоамаш.
18.30 — Хоамаш.
18.40 — «Вахари дийн».
18.55 — 19.00 — Реклама.

8 ИЮЛЬ
ПІАЬРАСКА

7.45 — 8.00 — «Юртара Іуйренаш». Хаоттам.
8.15 — Республикански газетий обзор.
8.25 — Передачай программа.
8.30 — Ялат нхедерий бехкнохаме ха (нохчий меттала).
8.45 — Динал: предприятие низага (гІалгІай меттала).
8.55 — 9.00 — Реклама.
11.15 — 12.00 — Художественни самодеятельностга доакъошхой концерт.
15.15 — «Дика цІи». Механизаторах М. Аушевх йола очерк (гІалгІай меттала).
15.30 — 15.40 — Музыка.
17.15 — Передачай программа. Хаоттам.
17.16 — КПСС XIX Ерригсоюзни конференце решенеша дог айду. (гІалгІай меттала).
17.31 — «ЦІе сийгаш» (гІалгІай меттала).
17.40 — Доттагілен концерт.
18.00 — Керда хоамаш.
18.30 — Хоамаш.
18.40 — 19.00 — Вахара хьисап — советски (нохчий меттала).

9 ИЮЛЬ
ШОАТТА

7.15 — КПСС XIX Ерригсоюзни конференце решенешта тІехьа (нохчий меттала).
7.30 — «УнахцІено» яха радиожурнал (гІалгІай меттала).
7.50 — Передачай программа.
7.55 — 8.00 — Хоамаш. Хаоттам.
8.15 — Республикански газетий обзор.
8.30 — Реклама.
11.00 — «Къонал».
11.30 — 12.00 — «Юхабьннараш». Наркологически диспансерера передача.
12.30 — «Сатирически микрофон» (гІалгІай меттала).
12.50 — КПСС XIX Ерригсоюзни конференцин — вахарі Кердача тайпара уйла а е болх а бе (нохчий меттала).
13.05 — 13.15 — Реклама.
15.15 — Музыкаш дувцаргда вай.
16.00 — Хозрасчет дегІаахар снхдара стимул.
16.10 — Музыка.
16.15 — 17.00 — «Кавказа Іуйренаш» яха радиожурнал.
18.00 — 19.00 — «Музыкальни почта».

10 ИЮЛЬ
КІИРАНДИ
ЧКЪАЬРИЙ ЛУВЦАРИЙ ДИ

7.15 — Республикански газетий обзор.
7.30 — Передачай программа.
7.35 — 8.00 — Хоамаш. Хаоттам.
8.25 — 9.00 — «Шоана дукха еза ашараш».
11.20 — 12.00 — Чиъаьрий лувцаршта хетадаь концерт.
15.15 — 15.30 — КПСС XIX Ерригсоюзни конференце решенешкахьара секунде 3—8 метр чІоагІа мух а хьекхаш хилен фегара температура республике 28—33, Грозне 30—32 градус йІовхал йолаш хилен тарлу.

Кхоана хувпалуш морхаш а йолаш, цхьайолча моттигашка юкъ - юкъе йоачан а йолаш, тайп-тайпарча оагІонашкахьара секунде 3—7 метр чІоагІа мух а хьекхаш хилен фегара температура бийсана 17—22, дийнахьа 28—33 градус йІовхал йолаш хилен тарлу.

Метеостанци.

Хаотташ

Тахан республике гІоллеи Грозней хувпалуш морхаш а йолаш, йоачан а йоапаш, малхбузехьара секунде 3—8 метр чІоагІа мух а хьекхаш хилен фегара температура республике 28—33, Грозне 30—32 градус йІовхал йолаш хилен тарлу.

Кхоана хувпалуш морхаш а йолаш, цхьайолча моттигашка юкъ - юкъе йоачан а йолаш, тайп-тайпарча оагІонашкахьара секунде 3—7 метр чІоагІа мух а хьекхаш хилен фегара температура бийсана 17—22, дийнахьа 28—33 градус йІовхал йолаш хилен тарлу.

Метеостанци.

ТХА АДРЕС: 364907, г. Грозный, Маяковске, ул. 92. Телефонаш: редактора — 2-45-57; редактора заместителе — 2-85-07; бехкнохаме секретаре — 2-84-68; отделий: партийни вахара — 2-53-12, 2-54-04; промышленностен транспортен — 2-75-81, 2-65-01; юрта боахама — 2-47-84, 2-90-66; культура — 2-64-75, 2-75-78; письмой — 2-85-64; машинописни бюро — 2-89-51; корректорске — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364907 г. Грозный, ул. Маяковского, 92. Телефоны: редактора — 2-45-57; заместителя редактора — 2-85-07; ответственного секретаря — 2-84-68; отделов: партийной жизни — 2-53-12, 2-54-04; промышленности и транспорта — 2-75-81, 2-65-01; сельского хозяйства — 2-90-66, 2-47-84; культуры — 2-64-75, 2-75-78; писем — 2-85-64; машинописное бюро — 2-89-51; корректорская — 2-89-88.

Газет арадувл шинареи, ереи, шоаттеи деношка

СФ02208. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковске, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 2191.